

ARADI KÖZLÖNY

51. évfolyam, 266. szám

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897-1932

Péntek, 1936. november 20.

Európa megmentése

Irtta: Joseph Caillaux,
Franciaország volt miniszterelnöke

Belátja-e végre a világ azoknak a kegyes szólamoknak a hiábavalóságát, amelyeket a békével kapcsolatban hangoztatnak, de amelyeket semmiféle cselekedet nem kísér? Belátja-e a világ, hogy ki kell kerülnünk abból a sorvasztó légkörből, amely ma Európára borul?

Kikerülni? De hogyan?

Nyissuk ki szemünket és mindenképp tartunk szemlét az óvilág gazdasági helyzetén. Legyünk tisztában azzal, hogy hosszú évtizedek során emelt gazdasági strukturánk falain 1914. óta óriási repedések nyitak és ha nem javítjuk ki sürgősen a falainkat, sőt ha nem építjük át az egészet, akkor elkerülhetetlen az összeomlás.

Évek óta hirdetem anélkül, hogy bárki elmentmondott, vagy ellentmondhatott volna nekem, hogy Ázsiának az az előretolt nyulványa, amelyen élünk, csak annak köszönheti vezető szerepét a többi kontinens előtt, hogy megelőzte azokat tudásban. Ezt a tudásunkat a 12. századnak köszönhetjük és ennek jóvoltából tudtuk azután ipari termékeinket világszerte elhelyezni.

Évek óta hirdetem, hogy az eszfelel világháború, amelyet minden mértékben és minden értelmén felül elnyújtottak, megfosztotta Európát fensőbbségétől. Ebben nemcsak az játszott döntő szerepet, hogy tegnapi klienseinket fokozatosan elhódították tőlünk a világpiacon fellépő új versenytársak, hanem az is, hogy mialatt mi a háború miatt nem értünk rá arra, hogy a régi mennyiségben ellássuk őket a szükséges iparcikkkel: ők kénytelen-ségből maguk kezdték előállítani mindazt, amit odáig mi szállítottunk nekik.

Más hibákat is követtünk el azonban. A régi rendszer jórészt azon alapult, hogy Európa gyáripari termékeiért mezőgazdasági terményeket fogadtunk el cserébe. Most egy sor országban, ahol azelőtt nem is gondoltak erre, megpróbálkoznak az önellátással és ezzel megfosztják a többi kontinens lakóit attól a lehetőségtől, hogy terményeikért európai iparcikket vásárolhassanak.

Sokat vitatkoztak az akadémiákon és a kongresszusokon arról, hogy mi volna a segítség. Azt hiszem, igazán kézenfekvő a válasz. Elsősorban meg kell szervezni az európai piacokat az áruforgalom szabadságának alapján. Természetesen az óvilágban kellene kezdeni ennek a gazdasági szabadságnak a helyreállítását és azután fokozatosan kellene tovább haladni glóbusunk többi része felé. Segítem kellene a túlnépes országokon is a kivándorlás támogatásával, sőt anyagi segítyezésével.

A józan észnek ezekről a tanácsairól azonban az elfogult és rosszakaratu emberek tudni sem akarnak. Nem akarják tudomásul venni, hogy csak rövid időre kellene áldozatokat vállalni és megérné a nélkülözéseket a végső cél elérése. Az önzés és a szellem fáradtsága is akadály ennek útjában. Az európai országok elsáncolják magukat betegszobáikban és még az ablakokat is gondosan zárva tartják, nehogy egy lélegzetvételnél szabad levegő is bejuthasson.

Páris népe tüntetni készül a szélsőjobboldali gyilkos rágalomhadjárat ellen

— Az „Action Française” feltűnéstkelő vádjai a Blum-kormány ellen —
Salengro volt belügyminiszter öngyilkosságának hatása

Leon Blum francia miniszterelnök ideiglenes jelleggel átvette Salengro, az öngyilkos lett belügyminiszter tárcájának vezetését.

A kommunistapárt egyébként vasárnapra hatalmas arányú tüntetést szervez, amelynek során erőlesen tiltakoznak majd a gyilkos rágalomkampány ellen,

amelyet joggal tekintenek a belügyminiszter halálának okozójául. A tüntetők a Bastille-téren gyűlnek össze és a Nemzeti-térre vonulnak. A tüntetéssel kapcsolatosan kiadott jelentés szerint Páris népe ezután kíván tiltakozni „a felháborító gyilkosság” ellen.

Salengro öngyilkosságával kapcsolatban egyébként a Paris Soir a következőket írja:

A belügyminiszter elhunyt alkalmából mindazoknak, akik az ország magasabb érdekeit tartják szem előtt, de különösen a pártvezéreknek, gondolniuk kell arra, hogy ezeknek a rendkívül veszedelmes ellenteteknek végtévessenek. A háború befejezése óta soha

olyan súlyos nem volt a helyzet, mint most. Nem szabad elfelejteni, hogy

az egymással civakodásban élő népet megtámadni sokkal könnyebb, mint egy egyetértésben élő nemzetet.

A baloldali lapok azt követelik a kormánytól, hogy a rágalmozók ellen a leghatározottabb és példás eljárást indítsák meg. Több lap azt kérdezi, hogy nem lesz-e az öngyilkosság szenzációs következménye? Az „Action Française” azzal vádolja a kormányt, hogy

az ellenzéki sajtó megsemmisítését készíti elő.

A baloldali néptömegek és munkásszövetségek bojkottálják a „Gringoire”-t, amely lap a Salengro elleni támadást indította meg. A nyomdászok megtagadták a lap kiszédesését.

Churchill tegnap este beszédet tartott, amelyben a kormány és az angol nép nevében őszinte fájdalomát fejezte ki a francia

Más országok, amelyeket a gazdasági válság torkon ragadott és amelyekben az ipari túltermelés a túlnépesedéssel járólva jár, elhamarkodottan az autarkia karjaiba vetik magukat. Ennek lobogóját Hitler bontotta ki és egy német filozófus erről írta, hogy az autarkia nem tudományos tantétel, hanem „végzet”.

Nem tantétel! Lehetetlen is volna ennek az ellenkezőjét állítani.

Végzet! Hogy értsük ezt? Ez a szó a legborzasztóbb fenyegetéseket tartalmazza.

Nézzünk szembe végül is a realitásokkal. Az autarkia keresztülvihetetlen minden nemzet számára és csak azok kísérletezhetnek ezzel a gondolattal, amelyeknek óriási területek, dúd termőföldek, hatalmas, jól clostott népesség áll rendelkezésére. Ehhez azonban még az is kell, hogy ez a népesség valósággal kihegyezten várja, hogy iparcikkkel ellássák. Ilyen ország Oroszország.

Lehetne egy másik típusa is az autarkia-nak és ez az ugynevezett angol típus. Nagy-Britannia óriási dominiumokkal rendelkezik, amelyek bőségesen ellátják az anyaországot nyersanyagokkal, melyekért cserébe azután iparcikket vásárolnak.

Még ez a két zárt gazdasági egység sem valósíthatja meg azonban a teljes autarkia-t. Anglia kénytelen exportja egy részét a birodalom határain túl elhelyezni. Ézer baj szakadna a nyakába, ha megpróbálnék az autarkia-vel és ezek között a legnagyobb veszedelmet a munkanélküliség jelentené, amely egy-kettőre megmérgezné az ország gazdasági, szociális és politikai szervezetét. Oroszország sem hajthatja végre ezt a tervét és kénytelen lesz előbb-utóbb feltárni kapuit.

És a többi nemzet? És Németország, melynek nincs benzinja, nincs gyapotja, nin-

csenek gyarmat-cikkei? Hogyan tudná Németország megvalósítani az autarkia-t?

Jól tudom, hogy Schacht próbálja keresztülvinni a Hitler-rezsim gazdasági tervét. Tudom, hogy Schacht nemcsak afféle zsonglőr, aki papirossal játszva, a gazdagság látszatát tudja felkelteni. Tudom azt is, hogy Schacht az autarkias gazdálkodást a cserekereskedéssel igyekszik kiegészíteni. Sorozatos tárgyalásain hallatlanul ügyesen feljártatta azoknak a kis országoknak, amelyek: ebbe beleegyeztek, hogy Németország felveszi mezőgazdasági terményeiket és cserébe gépeket hajlandó szállítani nekik.

Mindez azonban csak időleges megoldás lehet és rövid időre talán sikereket lehet így elérni, de ezek az expediensek Európa egész gazdasági gépezetét súlyosan fenyegetik és összeomlik az egész épület abban a pillanatban, amikor egyetlen ország is kikerül a sorból.

A valuták egymásközötti versenvének szabályozása mindenesetre a legfontosabb feladat. Keresni kell a megegyezést a zárt és a félig zárt gazdálkodási rendek között is. Bármilyen elítélendő is a cserekereskedelem, egyelőre még nem lehet teljesen szakítani vele. Meg kell elégednünk azzal, hogy fokozatosan felszámoljuk ezt a primitív rendszert.

Nagy mértékben segíthetne a világgazdaságon, ha a bőségben uszó államok eltűntetnék a nyomoruságnak azokat a kis és nagy szigeteit, melyeknek egész lakossága szinte halálra van ítélve.

Lássunk végre munkához, még ha kétségkívül nehéz is a feladat, mert a határozottság és a bátorság már hegyeket mozgatott meg, — így ne lehetne reményünk arra, hogy az ész és a szív összefogása még megmenekthesse Európát?

nemzetnek Salengro elhunytá alkalmával ért gyásza miatt.

A szocialistapárt végrehajtó-bizottságának tegnapi esti ülésén egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadta el:

— Salengro belügyminiszter az ellene indított rágalom hadjárat következtében öngyilkosságot követett el. Salengrot megölték, mint ahogyan megölték Jaurest. A szocialistapárt siratja benne azt az embert, aki sohasem tért ki a kötelesség teljesítés elől és siratja legjobb harcosát.

A „Gringoire” című hetilap e héten nem jelenik meg, mert a szakszervezeti vezetőség utasította a nyomdájában dolgozó munkásokat, hogy szüntessék be a lap szedését. A nyomdászok ennek a parancsra engedelmeskedtek. Carbucci, a lap főszerkesztője emiatt tiltakozott és röpcédulát adott ki, amelyben megállapítja, hogy a szakszervezeti vezetőség eljárása újabb lépés a szakszervezetek parancsuralma felé.

Súlyos botrány a párisi megyei tanácsülésen

Salengro öngyilkossága nyomán támadt izgalom ma súlyos konfliktusra vezetett a megyei tanácsnak a kamarában tartott gyűlésén. A tanács elnöke meleg szavakkal parentálta el az elhunyt belügyminisztert és szavait a tanács tagjai állva hallgatták végig. A szélső jobboldalhoz tartozó három tanácsstag azonban ülve maradt és az egyik ezt kiáltotta az elnök felé:

— „Ugyan mit akarnak! Salengro megfizetett tetteiért!”

Erre óriási botrány keletkezett. A tanácsstagok rávetették magukat a három szélső jobboldali tanácsosra és csak a teremőrök akadályozták meg a nagyobb verekedést. Később azonban a folyosón tetlegesre került a sor. Tizien Vignencourt szélső-nacionalista azt kiáltotta egyik társának, hogy a belügyminiszter azért követte el az öngyilkosságot, mert megtudta, hogy ellenfeleinek súlyos és megdönthetetlen bizonyítékaik vannak arra, hogy a háború alatt az ellenséghez szökött át. Az egyik újságíró erre felháborodottan szólt rá a kép-

viselőre, de közben arra haladt a harmadik jobboldali tanácsstag, aki azt hitte, hogy az újságíró neki szólt. Erre neki ugrott és többször megütötte az újságírót. A teremszolgák ismét akcióba léptek, mert a verekedés elfajult volna.

Párisban nagy aggodalommal várják a népfrent vasárnapra tervezett tömeggyűléseit, mert tartanak attól, hogy ezek véres uccal harcokban robbannak ki. Fokozza az izgalmat a baloldali sajtó éles támadása a jobboldallak ellen. A kommunista „Humanité” azzal izgatja a kedélyeket, hogy lekötölte azoknak a jobboldali képviselőknek a névsorát, akik a kamara legutóbbi ülésén Salengro ellen szavaztak. A névsor felett a lap ezt a címet adta: „A gyilkosok cinkosai”.

A népfrent emberei elhatározták, hogy a napokban Salengro emlékére gyászünnepeket tartanak.

A francia kommunistapárt elhatározta, hogy vasárnap ugyanazon órában, amikor Lilleben Salengro belügyminisztert temetik, nagy népgyűlést tart a fővárosban.

A „12 Uhr Blatt” a Salengro-üggyel kapcsolatban írja: Amikor Salengro fogságba esett, egy hadianyagot gyártó üzembe vitték munkára. Salengro nem volt hajlandó dolgozni és sztrájkra buzdította munkástársait. Ilyen és hasonló cselekedetek miatt háromszor állították hadbírótság elé. Összesen két évi fogházra ítélték és büntetését ki is töltötte.

Bucurestii lapvélemények a sajtótörvényről

„A gyatrán kidolgozott javaslatból még átdolgozással sem lehet jót csinálni”

A nemzeti-parasztpárt új javaslatot dolgoz ki, a liberális párt H-csoportja is a tervezet ellen van

Bucurestiből jelentik: A „Curașul” című lap legutóbbi számában „Élénk vita a sajtójavaslat körül” címmel cikket közöl s abban a következőket írja:

A kormány javaslata a kamarában változtatás megjegyzésekre adott alkalmat. Az összes ellenzéki pártok és a többség jelentékeny része is kifejezésre juttatta, hogy a gyatrán kidolgozott javaslatból, bármennyire is módosítanak annak szövegét, semmi jót nem lehetne kihozni. A nemzeti parasztpárt külön bizottságot jelöl ki s az a fennálló törvény figyelembevételével olyan javaslatot fog kidolgozni, amely a sajtószabadságot semmiben sem érintené. A gheorghista liberális párt, az agrárpárt, továbbá az értelmiségek szövetségei szintén törvénytervezeteket fognak készíteni. A H-csoport elhatározta magát a kormányjavaslat ellenzésére s hangoztatja, hogy kitart a liberális párt hagyományos irányvonala mellett, ame-

lyet C. A. Rosetti vonít meg.

A lap azzal fejezi be cikkét, hogy a javaslatnak a sajtószervezetek elé való előterjesztésére és bemutatására Inculeț miniszterelnök-helyettes kapott megbízást. A javaslatnak — végződik a cikk — az újságíró-szövetségek által szükségesnek tartott összes módosítást el kell szenvednie.

A javaslat általános elégedetlenséget váltott ki nemcsak sajtóköri körökben, hanem az összes ellenzéki pártokban, sőt a kormánypart ugynevezett H-csoportjában is. Szerda délután Dobrescu, Bucuresti volt főpolgármestere összehívta lakására az újságírókat és a sajtóval kapcsolatban állókat, hogy állást foglaljanak a törvényjavaslattal szemben. A kormány mindenképpen, még ujév előtt megakarja szavaztatni a javaslatot, kétségtelen azonban, hogy az a képviselőházban nagy vitákat fog kiváltani.

A kegyeletes rokonok

Írta: LOUIS GRANVAL

Drouot Jean házában már hetek óta nagyon rossz idők jártak. Amióta a kis magánbankár, akitől kölcsönözött volt, megbukott, csak alkalmi munkához tudott jutni. Egy délelőtt Drouot izgatottan tért vissza sétájáról és így szólt:

— Mathilde, most olvastam a Matinben, hogy Frederic bátyám meghalt.

Az asszony arca felderült:

— Igazán?... kérdezte és látszott rajta, hogy nem annyira atyafiságos meghatottsággal, mint inkább az örökség reményével fogadja a gyász hírt.

Jean a kezével lemondóan legyintett:

— Ne örülj a halálnak, Mathilde — mondotta keserűen mosolyogva —, az öreg Frederic a legutóbbi bankösszeomlás idején egész vagyonát elvesztette és most bizonyára csak adósság maradt utána. De ez nem változtat a tényen, hogy szegény anyám legkedvesebb fivére volt, aki gyermekkoromban is sok jót tett velem... Okvetlenül elmegyünk a temetésére, drágám.

Az asszonynak nem volt ez ellen kifogása és azonnal körülnézett erősen legyengült ruhatárában, hogy miképp tudna délutánig a gyászos alkalomhoz illő fekete ruhát összeállítani. Ezzel annyit kellett babrálnia, hogy egyszerre csak azon vették észre magukat, hogy már szinte lekészték a délután három órára kitűzött temetésről. Pénzüik utolsó maradványát kénytelenek voltak az atyafiságos kegyelet oltárán feláldozni: taxiba ültek és a halottasházhoz száguldoztak.

Frederic bácsi nagyon messze lakott. Éppen akkor érkeztek a ház elé, amikor a temetési menet már elindult a kaputól. Nem tehettek egyebet, mint hogy a taxijukat besorakoztatták a temetési menetbe és a kocsisorban lassu, ünnepélyes ütemben haladtak vele a temető felé. Utközben egy szót se váltottak, hanem mint taxin temetési menetben résztvevő rokonokhoz illik, meghatott arccal bámultak maguk elé. Az asszony néha a zsebkendőjével megtörölgette a száraz szemét, Jean pedig időnként gyászosakat sóhajtott.

Már közel értek a temetőhöz, amikor az asszony megjegyezte:

— Te, Jean, elég szép, hogy ennyien jöttek el a temetésére, noha ugy elszegényedett.

— Nagyon derék férfiú volt és köztisztelőben állt — jegyezte meg Jean ünnepélyesen.

Közben Jean tekintete a taximérőre tévedt és megdöbbenve állapította meg, hogy az már 28 frankot mutat.

— Amint a menet megáll a temető előtt, tűnjünk el. Fizessük ki a taxit és menjünk haza autobuszon — sugta Jean.

A temető előtt egy kifelé igyekvő hosszú kocsisor miatt megakadt a Frederic bácsit vivő halottaskocsi és a sok taxi. Percekig nem lehetett sem előre, sem hátra jutni.

Ekkor azt látták, hogy egy cilinderes ur megy sorra minden kocsihoz és hozzájuk érve, kinyitja náluk is az autót ajtaját és a cilinderét megemelve, udvariasan kérdi:

— Szabad kérem, a becses nevüket kérnem?

Jean bemondotta a nevét, megjegyezve, hogy a hölgy a felesége. A cilinderes ur a nevet feljegyezte a kezében tartott noteszbe és udvariasan köszönve a következő kocsihoz lépett.

Ez volt a kedvező alkalom. Jean intett feleségének, kiszálltak a taxiból, amelyet Jean mélyen sóhajtván kifizetett és az autók közt átsurrantva az autobuszhöz mentek s azzal hazatértek.

— Most, hogy a temetésrendező felírta a nevünket, a rokonság ugyanis megtudja, hogy ott voltunk a temetésen — magyarázta Jean és azzal hazafelé igyekeztek.

Körülbélül öt nappal a temetés után egy ismeretlen nevű közjegyzőtől levelet kapott, amelyben felkérte, hogy feleségével együtt másnap délután négy órakor az irodájában keresse fel. Jean el nem tudta képzelni, hogy a közjegyző mit akar tőle. Annál jobban volt meglepetve, amikor a közjegyzőhöz érve, annak tágas szalonjában legalább negyven urat és hölgyet talált.

Pontban négy órakor belépett a közjegyző a fogadószobába és a megjelenteket üdvözölve így szólt:

— Sallard Marcell ur végakarata ügyében kérem ide a hölgyeket és urakat.

Jean és felesége egymásra néztek... Valami félreértés lehet, mert ilyen nevű embert sohase ismeretek...

A közjegyző így folytatta:

— Sallard ur, aki tekintélyes vagyona hátra hagyásával halt meg és engem nevezett meg végrendelete végrehajtójának, úgy rendelkezett, hogy végrendeletét a temetése napján bontsam fel és egy héttel később hirdessem ki.

És most a közjegyző felolvasta a végrendeletet és a nagyszámu jelenlévők aszerint örömmel vagy keserűséggel fogadták a végrendeletnek rájuk vonatkozó rendelkezéseit, hogy megfelelt-e vagy rakozaiknak, vagy nem. Jean intett feleségének, hogy távozzanak... Itt valami buja félreértés folytán kell végighallgatniok, hogy egy ismeretlen ember az atyafisága között hogy osztotta fel vagyonát. De ebben a percben a közjegyző így szólt:

— Még huszezer frank rendelkezéséről kell számon adnom. Az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy aki a temetésen hivatalosan résztvesz, az örökségnek jótékony célokra rendelt részéből tízezer frankot kapjon. Mivel megállapította a segédem a temetésen, hogy Drouot Jean ur és neje résztvettek a temetésen, noha nem kaptak előzetes gyászjelentést, fejenként tíz, összesen huszezer frankot kapnak, amelyet azonnal ki is fogok utalni.

Csak hosszas utánjárással tudta Jean utóbb megállapítani, hogy a huszezer frankot milyen félreértésnek köszönhetik. Amikor a halottasházhoz megkésve érkeztek, onnan egy temetési menet indult el és ők ehhez csatlakoztak. De ez a menet nem a második emeleti lakásból temette Frederic bácsit, hanem az első emeleti lakásból Sallard Marcell, akinek temetése tíz perccel korábbi időre volt kitűzve.

CORSO 5, 7 $\frac{1}{2}$ és 9 $\frac{1}{2}$ órákor Telefon: 565.

MULASSUNK REGGELIG...

Mulatságos zenés vigjáték, csupa humor és jókedv

Főszereplők: Hermann Thimig, Lizzi Holzschuh, Paul Hörbiger, Adele Sandrock.

Háromnyelvű felirattal

Schmidt Guido dr. osztrák külügyi államtitkár berlini tárgyalásai

Berlinből jelentik: Schmidt Guido osztrák külügyi államtitkár ma délelőtt 9 órakor nagyobb szakértő küldöttség élén Berlinbe érkezett. Vele együtt érkezett meg Papen, Németország bécsi nagykövete is. A délelőtti órákban Schmidt Guido koszorút helyezett a háboruban elesett hősök emlékművére. A déli órákban pedig kihallgatáson jelent meg Hitler kancellár, birodalmi vezérnél. A kihallgatás két óra hosszat tartott és azon a fontosabb politikai kérdések kerültek szóba. Jelenvolt a kihallgatáson Neurath báró német birodalmi külügyminiszter, Papen nagykövet és Meisner államtitkár. A kihallgatás után az osztrák külügyi államtitkár bemutatta Hitlernek kísérete tagjait.

Schmidt egyébként nyilatkozott a Paris Soir munkatársának és többek között a következőket mondotta:

— Semmi meglepő nincs abban, hogy római, budapesti és genfi utaim után most Berlinbe látogattam el. Itt elsősorban gazdasági jellegű kérdéseket vitatunk meg. Németország piacot ajánlott fel az osztrák fa, tej és a stíriai vas számára. Ezzel szemben különböző ipari termékeket szállítana Ausztriába és elősegítené az osztrák-német idegenforgalmat. Le akarjuk vonni a július 11-iki megegyezés összes lélektani következményeit. Azt akarjuk, hogy az ausztriai nemzeti-szociálisták győzzenek meg arról, hogy németországi elvárataink is Ausztria belső megbékélését óhajtják. A harcos elemet is a béke felé akarjuk fordítani. Németországi tárgyalásaim alkalmával ismételtén hangsúlyozom, hogy nem veszünk részt semmilyen hatalmi csoportban, amely bármely állam ellen irányulna.

Gondolatolvasó csodagyereket fedeztek fel Lettországban

Rigából jelentik: Két esztendővel ezelőtt egy egyszerű lett földműves-házaspár csodálatos dolgokat tapasztalt kisleányán. Először az anyá vette észre, hogy elvesztett kulcsairól a gyermek nevetve mondta meg, hogy azokat hol lehet megtalálni. Ha parancsolni akartak valamit a kis éanyának, a gyermek már meg is tette, mielőtt a parancs elhangzott volna. Ezzel szemben a kisgyermek tanítója azt tapasztalta, hogy növendéke szellemileg visszamaradt és igen nehéz felfogású. Különösen az olvasás megy nála nehezen. A betűket ismeri, de nehezen tudja szavakká összerakni. Azt is észrevette azonban a tanító, hogy ha egyidejűleg ő is olvassa magában a szöveget, a kisleány egyszerre egészen folyékonyan olvas és ilyenkor nem is néz a könyvbe. Az a gyanuja támadt, hogy a kisleány gondolatolvasó, nem a könyvből olvas, hanem a könyvből olvasónak a gondolatát olvassa.

Ugyanezt tapasztalta a gyermek Kleinberg nevű kezelőorvosa is, aki kísérletezni kezdett vele. Hogy megnehezítse a dolgot, gyógyszerkönyvet vett a kezébe és azt olvasta magában. A gyermek háttal állva neki, kifogástalanul vele olvasta a nehéz orvosi szakkifejezéseket. Kleinberg dr. ekkor értesítette a különös esetről a rigai egyetemet, amely dr. P. Dahle lélektani professzor vezetése alatt tiztagu bizottságot küldött ki a kisleány rendkívüli képességének megvizsgálására.

A dolognak híre ment és a világ minden részéből jöttek tudósok Rigába, hogy kísérleteket végezzenek a csodagyerekekkel. A bizottság azonban szigorúan örökdió azon, hogy szenzációhajhászás kedvéért elstetett megfigyeléseket ne veszélyeztessék azt a komoly, tudományos végcél, amelyet a bizottság maga elé tűzött. A cél pedig annak az eldöntése, hogy a gyermek különös képessége tulajdonság-e, amely megmagyarázható egyes érzékszervek, talán a látás, vagy hallás fokozott, rendesen fejlettebb teljesítőképeségével, vagy pedig természetfölötti tulajdonságnak kell-e tekinteni.

Önelkerüli ezt a bosszu- ságot!

Cépkocsijának egyik életbevágóan fontos része a hajtószerkezet. A motorerő átvitele által a fogaskerék fogaira szakadatlanul magas felületi nyomás keletkezik. Ezt az igénybevételt hamar megsínylik a hajtószerkezet kerekei. Kopás, zötyögés, nehéz váltás észlelhető, ha nem vonja be az egész szerkezetet egy olyan egyenletes, lehetővékony burok, amely állandóan megújítódik.

Az ilyen hézagmentes burok képzésére - amely megőrzi a szerkezetet a kopásoktól és javításoktól - legalkalmasabb a felülmulthatatlan Gargoyle Mobiloil kenőanyag. Mert 70 esztendő tapasztalatai kezdeskednek minőségéért, ezért választ több millió autós - az egész világon mindenütt - hajtószerkezetéhez csakis

Mobiloil C.W.

VACUUM OIL COMPANY S. A. d. R.

Megfojtotta menyasszonyát

egy budapesti magántisztviselő

— Megdöbbentő szerelmi dráma Budapesten —

Budapestről jelentik: Megrendítő szerelmi tragédia játszódott le Budapesten. Bede Gyula 28 esztendő magántisztviselő, aki nővérel együtt lakott az Erzsébet királyné-ut 43. számú házban, már régebben jegyben járt Csörsz Terézzel, egy szobafestő leányával. Bár a fiatalok szerették egymást, sokat civődtek és a fiatalember már régebben rá akarta venni a leányt, hogy közösen öngyilkosságot kövessenek el, ez azonban nem volt erre hajlandó. Bede Gyula ekkor elhatározta, hogy megöli menyasszonyát, majd önmagával végez.

Erre tegnap nyílt alkalmom. A leány ugyanis meglátogatta lakásán, az éjszakát együtt töltötték, délelőtt pedig iddózáltak. Ivás közben Bede egy

üres sörös-kancsóval fejbe ütötte a leányt, aki elszedült, de csakhamar magához tért és védekezni kezdett. A tisztviselő megfojtotta menyasszonyát, holttestét kivitte a konyhába, majd pedig magával akart végezni. Ugy tervezte, hogy a borban altatót vesz be és később kinyitja a gázcsapot. Az altató azonban gyorsan hatott és Bede elaludt, mielőtt még a gázcsapot kinyitotta volna. Délután tért haza Bede nővére és megdöbbenve látta, hogy mi történt a lakásban. Értesítette a hatóságokat, amelyek Bedét a kórházba szállították, ahol magához térítették. Csakhamar kihallgatták, bevallotta tettét, a rendőrségre vitték, ahol őrizetbe vették.

Évenként: öt háború!

Három évszázad alatt ezerhétszáz háborút vívott meg az emberiség
— Statisztika a történelemtől —

Nem mindig az erősebb lél győz

Az utolsó három évszázad háborúiról igen pontos és nagyon érdekes összeállítást készítettek a történelem statisztikusai. Ebben a kimutatásban csak az 1618—1908-ig terjedő háborukat sorolják fel, mert a legnagyobbat, a világháborút nem lehet egyes nemzetek háborújának tekinteni. Így ezt a háborút teljesen számításán kívül kellett hagyni. Összesen 1700 háborút vizsgáltak meg, amelyekből az alábbi érdekes adatokat állapították meg:

A legtöbb háborút Franciaország viselte

Melyik állam vett a legtöbb háborúban részt? Franciaország az összes háborúk 63%-ában, Ausztria következik ezután 48%-kal, közel 800 háborúban vett részt. A többi országok igen messze esnek ezektől a számoktól. Anglia 30%, Oroszország 19%, Poroszország (1740. óta) 18%, Spanyolország 16%, Törökország 12%, Hollandia 10%, Svédország 6%. Ezeknek a számoknak nem szabad azonban túlzott jelentőséget tulajdonítani, mert Anglia kevés háborút viselt ugyan, de ezek a háborúk a legjelentősebbek és világpolitikai szempontból is a legnagyobbak voltak.

Érdekes megállapítása a statisztikának, hogy a vesztes és nyertes államok hogyan aránylanak egymáshoz. Oroszország háborúinak 63%-át nyerte meg, éppen, mint az Egyesült-Államok. Anglia 60%-át, Poroszország 60%-át, Franciaország 52%-át, tehát még mindig többet, mint a felét. A többi államok közül Ausztria háborúinak csak 42%-át, Olaszország pedig csak 40%-át, Spanyolország 36%-át, Törökország már csak 30%-át.

A tengeri háborúk arányszámai kissé eltérnek ezektől a számoktól. Ausztria tengeri csatáinak 100%-át megnyerte. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy csak egyszer keveredett tengeri háborúba (Lissa, 1866). Oroszország 68%-ot, Anglia 67%-ot, Franciaország pedig csak 49%-ot nyert meg tengeri háborúi közül. Amerika két tengeri ütközetben vett részt, meg is nyerte mindkettőt.

Ebből a kimutatásból azt is láthatjuk, hogy a statisztika nem mindig tükrözi vissza a hű és pontos világpolitikai sikereket. Svédország például sikeres ütközetet ellenére sem tudott világpolitikai jelentőségre szert tenni, míg ezzel szemben Olaszország, aki háborúinak három-ötöd részét elvesztette, a világpolitika tényezőjévé vált. Oroszországnál, az Egyesült-Államoknál és Angliánál a statisztika teljesen új képet nyújt.

Kitartó ellenségek

Hogy melyek azok az országok, amelyek egymás ellen a legkitartóbban küzdöttek, az a következő kimutatásból derül ki: Franciaország Ausztria ellen 14 háborút vezetett, összesen 76 háborús évvel, Anglia ellen 10 háborút 73 évvel, Spanyolország ellen 10 háborút 62 évvel. A legtöbb háborút azonban a Német Birodalom és Poroszország ellen vezette 80 háborús évvel. Spanyolország 44 évig háborúskodott Portugália ellen, 6 háborúban. Franciaország az Egyesült-Államok ellen is viselt háborút 1798—1800-ig. Igen lanya tengeri háború volt ez és tulajdonképpen ütközetre nem is került sor.

Ami az egyes háborúk időtartamát illeti, itt már találkozunk egy-két meglepetéssel. Mindenekelőtt a leghosszabb háború nem a harmincéves háború volt, hanem egy velencei-török háború, amely 55 évig, 1644—1699-ig tartott. A legrövidebb háborúk a XIX. században voltak: 16 háborút egy éven belül elintézték. Sőt az egyik csak 6 napig tartott (Ausztria és Szardínia között, 1849-ben); az 1897-es görög-török háború egy hónap alatt ért véget, a porosz-osztrák háború 1866-ban, melynek igen nagy jelentősége volt, csak 6 nappal tartott tovább.

Egyes híres ostromok csodálatos módon

igen hosszúra nyultak. A vezetőhelyen álló két ostrom már azért is érdekes, mert a védők kitartásának volt köszönhető, hogy a támadók kénytelenek voltak győzelem nélkül elvonulni. Az angolok Gibraltár védelmének 1167 napig, 1779. augusztus 9-től 1782. október 21-ig, tehát több mint három évig állták a spanyolok ostromát, amíg végül a spanyol hadsereg elvonult. Gibraltártól nem messzire, Cadiznál az egyesült angol-spanyol hadak 1810. februárjától 1812. augusztusáig állták a franciák ostromát. Sokáig ostromolták még az oroszok a német Kolberget — 130 napig — 1761-ben eredményesen, majd ugyanezt a várost a franciák is támadták 1807-ben 105 napig anélkül, hogy bevették volna.

Haderők hajdan és ma

A hadsereg átlagos létszáma az évszázadok folyamán lényegesen emelkedett, egészen a világháború elképzelhetetlen hatalmas hadilét-számaig. A nagy háborúkban a hadsereg létszáma átlag a következő volt: a harmincéves háborúban 19 ezer ember, XIV. Lajos háborúiban (1679—1715) 40 ezer, Nagy Frigyes háborúiban 47 ezer, az 1792—1804-es szabadságharcokban 45 ezer, a tulajdonképpen Napoleoni háborúkban 84 ezer, az ezután következő európai háborúkban egészen 1866-ig 66 ezer, az 1870—71-i porosz-francia háborúban 70 ezer, az orosz-török háborúban 41 ezer, az orosz-japán háborúban pedig 110 ezer ember harcolt.

Természetesen a döntő csatában az összesített hadseregek száma sokkal nagyobb volt. Így a japán-orosz mukdeni csatában 624 ezer ember küzdött. A „népek csatájában”, a

București-i nagy mozi részére
sürgősen keresünk operatort.

Részletes ajánlatok oimzendők „Operator”
jeligére Rudolf Mosse S. A., București I.
Bdul Bratianu 22. szám alatt.

lipcseiben 500 ezer, a königgrätziben 435 ezer, majd a sahoi csatában — orosz-japán háború — 355 ezer ember vett részt. A régebbi ütközetek számadatai néha egészen meglepőek. Így 1621-ben Choczimnál 50 ezer lengyel küzdött 250 ezer török ellen, 1711-ben pedig Faltschinál 40 ezer orosz harcolt 260 ezer törökkel. Ezek a számok azonban nem egészen hitelesek. Voltak azonban ütközetek, ahol tényleg igen hatalmas tömegben küzdöttek a katonák. Ez főleg a Napoleon-elleni harcokban történt, Szedánál 320 ezer, ugyanennyi Smolensknál, míg Wagramnál 290 ezer ember harcolt.

A halottak viszonya a sebesültekhez a legtöbb esetben 10:35-höz volt. Nagyobb a halottak viszonylagos száma a tengeri ütközeteknél és ostromoknál.

Egyenlőtlen ellenfelek

Érdekes az az összeállítás is, ahol nem egyenlő erős hadseregek álltak egymással szemben, ahol a hadvezér szellemi iőénye és kiváltsága nyerte meg az ütközetet. Savoyai Jenő herceg 13 ütközet közül 5 olyat nyert meg, ahol ellenfele erősebb volt. Nagy Frigyes 15 ilyen esetben 7-et, még jobb az arányszám Radetzky-nél, aki 8 ütközet közül 4-et nyert meg: ugyanilyen az arány Suwarov orosz hadvezérnél is. Napoleon 60 olyan ütközet közül, ahol erősebb hadsereggel állott szemben, 20-at nyert meg. Ugyanez az arány Gusztáv Adolfnál, a nagy svéd királynál is, aki 6 ütközet közül 2-t nyert meg akkor, amikor nagyobb ellenséggel küzdött meg.

Színház - Művészet

Fischer Annie ujabb külföldi sikere

Az elmúlt napokban Budapesten vendégszerepelt Mengelberg Vilmos, az amsterdami „Concertgebouw” világhírű karmestere, aki a filharmonikus zenekar hangversenyét dirigálta. A hangverseny szölistája az aradi származású Fischer Annie volt, akiről a budapesti sajtó az elragadtatás hangján írt. Az egyik budapesti lap többek között a következőket írta Fischer Annie játékaról:

„Még több szölistát alig lehetett volna találni, mint Fischer Annie. Ez a zseniális fiatal művész úgy játszotta Mozart d-moll versenyét, ahogy azt a kiválasztottak is csak a legihletettebb pillanataikban tudják. Mozart arieli és démoni hangjai egyaránt kongeniális visszhangra találtak lelkében és tökéletes kivitelben szólaltak meg ujjai alatt. A közönség a leglelkesebben percekig ünnepelte.”

AZ ARADI MAGYAR SZÍNHÁZ (TEATRUL ORAȘANESC) HETI MŰSORA:

Péntek este fél 9 órakor: „Mese a Grand Hotelben”. Ábrahám Pál világsikerű operettje. Bemutató-előadás. Rendező: Kozma Hugó. Karnagy dr. Bródy Miklós. Főszereplők: Trillap Ilonka, Gábor Mara, Lázár Hilda, Horváth László, Kozma Hugó, ifj. Szendrey Mihály, Olasz Lajos, Kun Dezső, Pethő és Wiesner táncosok. Új díszletek, ragyogó kiállítás.

Szombat délután 5 órakor: „Az elvált asszony”. Fall Leó operettje. Olcsó helyárrakkal.

Szombat este fél 9 órakor: „Mese a Grand Hotelben”. Operett-ujdonosság. (Másodsor).

Vasárnap délelőtt fél 11 órakor: „Szívdobogás”. Vigjáték. Matiné. (Mozihelyárrakkal.)

Vasárnap délután fél 3 órakor: „A csavargó lány”. Operett. Rendes helyárrakkal.

Vasárnap délután fél 6 órakor: „Mese a Grand Hotelben”. Operett-ujdonosság. (Harmadsor).

Vasárnap este: Román előadás.

* „Mese a Grand Hotelben”. Mindenütt kimagasló esemény volt Ábrahám Pál új operettjének, a „Mese a Grand Hotelben” premierje. Ez lesz nálunk is ma, pénteken este. Oly nagyarányú az ér-

deklődés, hogy a bemutatóelőadásra már elővételben elkelték a jegyek és így zsúfolt ház fog gyönyörködni a darabban, a zenében és a precíz előadásban. A színház igazgatósága díszes és izléses díszleteket készített az ujdonsághoz, és a külsőségek tekintetében is lélegyítse a feleségült várakozást. Magáról a darabról, Ábrahám Pál grandiózus zenéjéről és magáról az előadásról a közönség fog bírálatot mondani és bizonyosra vehető, hogy ez a bírálat kedvező is lesz, hiszen ugy a színház igazgatósága, mint Kozma Hugó rendező, dr. Bródy Miklós karnagy, a szereplők és zenekar mindent megtettek, hogy a közönség elismerését kiérdemeljék. A szereposztás, amely méltó a világsikerű aratót operetthez, a következő: Olga nagyhercegnő — Trillap Ilona, Mary Lou — Gábor Mara, Anna Turtakowa — Lázár Hilda, Juszip herceg — ifj. Szendrey Mihály, Iván nagyherceg — Olasz Lajos, Sam Makintosh — Lukács Ede, Cha Moisz — Kozma Hugó, Mafard — Jávor Alfréd, Albert — Horváth László. Amint a szereposztás is mutatja, a színház igazgatósága nagy gondot fordított az ujdonság bemutatására, hogy részlegjáljon a közönség előlegezett bizalmára. A siker nem fog elmaradni, nem maradhat el, amikor mindenki, akinek legkisebb köze is van az ujdonsághoz, lelkesedéssel teljesíti feladatát. A pénteki premieren kívül egyelőre szombat este és vasárnap délután fél 6 órakor van műsor a „Mese a Grand Hotelben”.

* „Az elvált asszony — mozihelyárrakkal. A Fall Leó-operett reprizőnek nagy sikere arra készítette a színház igazgatóságát, hogy „Az elvált asszony”-t szombat délután 5 órai kezdettel is műsorra tűzze. Ez az előadás olcsó helyárrakkal megy. A főszerepeket: Trillap Ilonka, Gábor Mara, Varga Ilonka, Jávor Alfréd, Horvát László, Tarnai József, Kozma Hugó, Lenkei István, Lukács Ede játsszák. A zenekart pedig Csányi Métyás karnagy vezeti. Jegyek ugy a szombat délutáni, mint a vasárnapi matinéra 25 leitől 10 leig válthatók.

URANIA Rendkívüli alkotás!

GULLIVER

a törpék országában

As orosz filmgyártás diadala!

Bhhez hasonló még nem volt!

Áramzavar Aradon

Megrongálódott a földalatti kábel egyik vonala

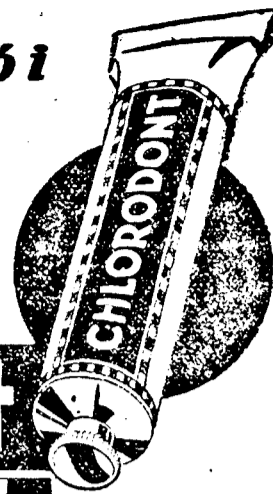
Csütörtökön a kora esti órákban Aradváros egy részén kialudt a villanyáram, így az Avram lancu-tér egy része, a Mețianu- a Goldis-, az Eminescu-ucca, valamint az ezekkel határos uccák egy része sötétségbe borult. A villanygyár azonnal intézkedett a zavar okának megállapítása érdekében. Mint kiderült, a földalatti kábel egy vonala rongálódott meg és ez okozta az áramszolgáltatásban a zavart. A kábel javításának munkálatai a késő esti órákig folytak és ennek eredményeképpen egyes utcákban ismét helyreállott a világítás.

Az emberek milliói

használják naponta a CHLORODONT-OT, mert Chlorodont nem csak fényesíti a fogakat!

Chlorodont épen tartja a fogakat, frissé és kellemessé teszi a lehelletet.

Chlorodont

Nyilvánosságra hozták a közvagyon védelméről szóló törvényjavaslatot

— A feljelentő az elkobozott vagyon 30 százalékát kapja —

Bucurestiből jelentik: Ma nyilvánosságra hozták a közvagyon védelméről szóló, valamint a miniszteri felelősségre vonatkozó törvénytervezeteket, amelyek a parlament őszi ülészaka elé kerülnek. A tervezet szigorú intézkedésekkel véd meg minden közvagyonot és kötelezővé teszi az ügyészségeknak, hogy a legcsekélyebb gyanu esetén is bünygi eljárást indítsanak. A bünygi vizsgálatnak husz napon belül kell lefolynia és meghosszabbítást csak a törvényszéki vádpanács adhat. Elegendő, hogy ha egy köztisztviselő megmagyarázhatatlanul nagy vagyonnal rendelkezik, vagy többet költ, mint amennyit állása megengedne és nyomban meg kell indulni a vizsgálatnak. A törvényszéknek a vizsgálat befejezésétől számított tíz napon belül ki kell tüznie a főtárgyalást, amelyről az illetékes miniszteriumot is értesíteni kell, hogy az megtehesse a szükséges lépéseket a kártérítés érdekében. Az ilyen bűnpörök még a vádlottak távollétében is megtarthatók. Ha szakértőt neveznek ki és az nem készíti el időben szakértői véleményét, úgy az illető szakértőt ötezerből százezer leig terjedő bünytetéssel sújtják. Ha valamelyik igazságügyi tisztviselő hibájából nem tudják megtartani a tárgyalást, úgy az illető tisztviselőt ezer leitől tízezer leig terjedő pénzbüntetéssel sújtják. Abban az esetben, ha a vádlott köztisztviselő hat hónapnál nagyobb bünytetést kap, úgy azonnal letartóztatják, még akkor is, ha az ítélet ellen fellebbezést jelentett be.

Jelen törvény rendelkezései alá a következők esnek: 1. Azok a köztisztviselők, akik tudatosan vagy hanyagságból megkárosítják a közvagyonot. 2. Azok a tisztviselők, akik tudatosan törvénytelen rendeletet hajtanak végre anélkül, hogy felelősségükre

nek figyelmét fel ne hívják rendeletük törvénytelen voltára. Ennek írásban kell megtörténnie. 3. Azon tisztviselők, akik tudatosan vagy hanyagságból törvénytelen rendeletet írnak alá, amely rendelet kárt jelent a közvagyonra nézve. 4. Azok a tisztviselők, akik antídátálva iktatnak be kérvényeket

vagy aktákat, vagy akik közvagyonra vonatkozó jelentésüket utólag megváltoztatják oly értelemben, hogy az kárt jelent a közvagyonra nézve. 5. Azok a tisztviselők, akik tudatosan vagy hanyagságból a valóságnak meg nem felelő jelentéssel vezetnek félre fellebbezőiket. A további 11 pontban sorban ismerteti, milyen esetekre vonatkozik a törvény, amelynek egyes paragrafusai a középítkezések végrehajtói, vagy a közszállításokat kapott vállalkozók bünygi felelősségét részletezi. A feljelentőt a leleplezett tisztviselő elkobozott vagyonának 30 százaléka illeti meg. A miniszteri felelőségről szóló törvénytervezet főbb vonásokban a közelmúltban ismertettük.

Vitriolos merénylet egy aradmegyei községben

Vitriollal leöntötte leánya erőszakos udvarlóját egy gazdag aradmegyei birtokos

— A visszautasított udvarló éjszakánként botrányt rendezett ideálja ablaka alatt —
Letartóztatták az erélyes apát

Az elmúlt este feltűnő esemény történt az aradmegyei Nagylak (Nadlac) községben, ahol a község egyik jómódu birtokosa vitriollal öntötte le leányának egyik erőszakos udvarlóját. Az előzményekhez tartozik, hogy Kurka Antal huszéves nagylaki (nadlaci) fiatalember szerelmes lett Szuhanszki Pál községbeli gazdag birtokos szép leányába, aki azonban visszautasította az udvariást és több ízben nyíltan kijelentette, hogy még csak nem is gondol arra, hogy Kurkához menjen feleségül. A fiatalember a többszöri visszautasítás következtében rendkívül elkeseredett és bántát — alkoholgőzbe fojtotta. Mikor azután elegendő mennyiségű italt fogyasztott, rend-

szert felkereste a leány szüleinek házáat és ideálja ablaka alatt rendezett hangos éjszakai jeleneteket.

Többször megtörtént ez, míg végre a leány apja radikális megtorlásra határozta el magát. Készenléthe helyezte egy vitriolt tartalmazó üveget, majd egy vasdorongot és úgy várta be az estét. Az elmúlt este azután ismét jelentkezett Kurka Antal. A lárma nyomban jelentkezett Szuhanszki, aki üveget tartott a kezében.

Rövid szóváltás után a birtokos az üvegben levő vitriolt a fiatalember arcára öntötte, majd vasdorongját vette elő és azzal fejbeütötte Kurkát, aki eszméletlenül esett össze.

A fiatalembert kórházba szállították, ahol súlyos állapotban ápolják, a gazdát pedig letartóztatták és az aradi ügyészségre hozták. Innen a második számú vizsgálóbíró hivatalhoz vitték, ahol Alexandrescu Alexandru vizsgálóbíró hallgatta ki. Szuhanszki beismerte tettét és felháborodásával védekezett. A vizsgálóbíró a kihallgatás után harmincnapos vizsgálati fogságot rendelt el a gazda ellen, akinek ügye pénteken kerül az aradi törvényszék vádpanácsa elé.

Rabiógyilkosság Budapesten

Budapestről jelentik: Ma ismeretlen tettesek megtámadták Kresz Géza-ucca 38. szám alatti lakásán Streisinger Ernő 51 esztendőes ócskavaskereskedőt. A hatóságok megállapítása szerint rabótámadás történt. Streisingert fejével vagy kalapáccsal négyszer fejbeütötték és ezer pengőt kitevő készpénzét ellopták. Az ócskavaskereskedőt a kórházba szállították, ahol meghalt.

Utolsó terminus a választói igazolványok kiváltására:

December elsejéig hosszabbította meg a választói igazolványok kiosztásának határidejét Istrateşcu vezető járásbíró

— Megbünytetik azt, aki nem tesz eleget választói kötelezettségének —

Csütörtökön járt le a határidő a választói igazolványok kiosztására. Ezzel kapcsolatosan Istrateşcu vezető járásbíró megállapította, hogy az igazolványoknak több mint a fele megmaradt. Miután a vezető járásbíró nem akarja, hogy megbüntessék az aradi választókat a törvényben előírt 500 leiel, ha nem tesznek eleget kötelezettségüknek, elhatározta, hogy még egy utolsó terminust engedélyez az igazolványok kiváltására. Istrateşcu vezető járásbíró csütörtök délben rendeletet adott ki, amely szerint

november 20-ikától december 1-e délig meghosszabbítja a választói igazolványok

kiosztását és ezen idő alatt bárki jelentkezhet, tekintet nélkül arra, hogy neve milyen betűvel kezdődik.

A kiosztás továbbra is az aradi járásbíró 43-44-es számú szobájában történik, hétköznapokon délelőtt 8-tól 12-ig és délután 2-től 6-ig, míg vasárnap délelőtt 8-tól 12 óráig osztják ki a választói igazolványokat. A vezető járásbíró ezután közli a választópolgárokkal, hogy ez az utolsó terminus és újabb meghosszabbítást nem áll módjában engedélyezni. Így tehát ajánlatos, ha mindenki, aki még nem váltotta ki igazolványát, november 20-tól december elsejéig jelentkezni a járásbíró szobájában.

SELECT 5, 7 $\frac{1}{4}$ és 9 $\frac{1}{4}$ órákor
Telefon: 284.

H. G. WELLS merész fantáziájú filmje
KORDA SANDOR rendezése
MI LESZ HOLNAP?

CENTRAL: 5, 7 $\frac{1}{4}$ és 9 $\frac{1}{4}$ órákor

MAY KÁROLY legnépszerűbb regénye filmen
A SIVATAGON KERESZTUL

Izgalmas, bravurok, kalandok remek sorozata.
Háromnyelvű felirat!

Ma premier!

HIREK

Hogyan fűtsünk?

Mig testünk a szabadban leadhatja felesleges melegét, addig a szobában ez majdnem lehetetlen és a hőség könnyen vértolulást okozhat. Ugyanígy a hideg ellen is inkább tudunk a szabadban védekezni, mert a test mozgás által meleget teremt, amelyet elősegít a gyors járás és az izmok munkája. Viszont a szobában ülve érzékenyebbek vagyunk a test lehűlése iránt, azért a szoba hőmérsékének nem szabad nagy eltéréseket mutatni.

Az általános fűtési szabály szerint a lakószoba hőmérséke ne süllyedjen 17 fok Celsius alá, de ne is emelkedjen 19 fok fölé. Központi fűtéses helyiségekben, ahol az előszoba vagy folyosó is fűtött, már a 19 fokot esetleg túlmelegnek találjuk. Tekintettel a külső hőmérsékletnek nagy változásaira, a fűtőberendezésnek okvetlenül szabályozhatónak kell lennie.

A meleg levegőnek a szobában egyenletesen kell eloszlania, azért a nagy meleget árasztó kályha elé tegyünk kályhaellenzőt. Ilyen izzó kályha közelében ne tartózkodjunk huzamosabban, mert testünk nem tudja szabályozni az egyoldalról kapott meleget. Nagyon kívánatos a fűtésnél bizonyos folytonosság, hogy a lakás éjjel se hűlön túlságosan le. Ezt leginkább a jó cserépkályhával érjük el. A kályha huzata tökéletes legyen, akkor nem kerülnek a szobába az égésnél termelődött gázok, sőt bizonyos fokig a kályha nyílásán át a szobalevegő cserélődik is. A fűtőtest vagy kályha tiszta legyen, a port töröljük naponta le róla, mert az áttűzsedett kályhán pörkölődő port a torok és légzőszerveink azonnal megérezzük. Gondoskodjunk a levegő megfelelő nedvességéről is. Különösen fontos ez a központi fűtésnél. Tegyük a fűtőtestre vizet feltöltést, kályhára — ha lehet — szintér helyezzünk vázát vagy tálat, tiszta vízzel megtöltve.

A fűtött szobát gyakran kell szellőztetni, különösen központi fűtéses helyiséget, mert a levegőt az állandóan égő tűz hamar elhasználja. Ettől eltekintve, a tiszta levegő gyorsabban melegszik. Ha kályhával fűtünk, a levegő kicserélése jobban biztosítva van mint a fűtőtestnél, mert a kályha huzatával a levegő is cserélődik.

— **CSÖKKEN A HŐMÉRSÉKLET.** Keleti, télekeleti szél, sok helyen köd, néhány helyen ködszemergés. A hőmérséklet csökken és az éjjeli fagy erősödik.

— **Leváltották Genfben Antoniadet.** Genfből jelentik: A román kormány értesítette a Népszövetséget, hogy Antoniadet román népszövetségi megbízott megbízatása november 15-én lejárt és helyére ideiglenesen Crutescu követségi tanácsost bízta meg Románia Népszövetség előtti képviselőségével.

— **Mihalache Aradra utazik.** Mihalache, a nemzeti-parasztpárt elnöke tegnap a muscelmegyei Galestii Bardel községbe utazott, ahol ma helyezik el új sírhelyén őcsének. Mihalache hadnagynak földi maradványait, aki a háború alatt hősi halált halt. Mihalache szombaton Aradra utazik, ahol vasárnap a nemzeti-parasztpárt gyűlésén vesz részt.

— **Eltűnt a tűzifa a piacról.** Bucarestből jelentik: A spekuláció következtében eltűnt a tűzifa a piacról, illetve azt visszatartják, hogy áremelkedést idézzenek elő. A fővárosban tegnap 9000 lejt kértek 1 vagon tűzifáért.

— **Az aradi pénzügyigazgatóság nyugdíjosztálya rendelkezése értelmében** ezentúl a nyugdíjasoknak nem kell nyugdíjkönyveiket előzetesen számfeltes végett a nyugdíjosztályhoz benyújtani. A könyvekkel a nyugdíj kifizetése napján kell jelentkezni az illetékes kerületi adóhivatalnál, ahol ekkor végzik el a számfeltes és a nyugdíjat azonnal kifizetik. Ilyen körülmények között a nyugdíjasok megszabadulnak attól, hogy nyugdíjuk ügyében havonta tulajdonképpen kétszer kelljen jelentkezniük.

— **„Békebelli” esküvőt tartott egy bácskai magyar gazda leánya.** Beigrádból jelentik: A bácskai Ada községben „hét megyére szóló” lakodalmat tartott Dózsa Károly dúsgazdag magyar gazda leánya. A lakodalmon 1 mázsa lisztből sültök kalácsot, 1 másik mázsa lisztből szendvicsek való íphérkenyeret és ezenkívül 1000 vajaskiflit készítettek el. A lakodalom 3 napig tartott s ezen megették a felsoroltakon kívül egy egész ökörből főtt levest, két tehenet, két hizott disznót, tíz malacot, 900 csirkét és 80 pulykát. A töménytelen ételhez természetesen megfelelő mennyiségű bort is elfogyasztottak.

— **Schacht Hjalmar balkáni utja.** Ankarából jelentik: Schacht Hjalmar német birodalmi gazdasági miniszter, aki több napot Ankarában töltött, ahol Kemal pasa köztársasági elnök is kihallgatáson fogadta, ma délelőtt tovább utazott Irak fővárosába, Bagdadba, ahonnan ellátogat Iránba is.

— **Halálra ítélt diplomata.** Bilbaoból jelentik: Jaconcig volt osztrák konzult, valamint Paraguay bilbaói konzulját kémkedés címén halálra ítélték. A tárgyalásról csak annyi szivárgott ki, hogy mikor letartóztatták őket, akkor éppen egy külföldi hadihajóra akartak menni és megmotosásukkor rengeteg terhelő adatot és okmányokat találtak náluk. Jaconcig a háború előtt Ausztria bilbaói konzulja volt, de a békekötés után spanyol állampolgárságot kapott.

— **Kitüntetések Aradon.** A hivatalos lap tegnapi száma aradiak legfelsőbb kitüntetéséről ad hírt. A király a Román Korona-rend lovagkeresztjével tüntette ki Tatu Ioan bankigazgatót, a város átmeneti bizottságának alelnökét, Munteanu Victor és Doctor Vasile aradi pénzügyigazgatósági szolgálati főnököket, Grigore Timoftescu, az aradi vámhivatal taxatorja és Nicolae Ciobanu pécskai (pecicai) vámtisztviselőket pedig a „Hű szolgálat” (Serviciul credincios) III. oszt. érdemkeresztjüket kapták.

Piros anilinfestékkel festik be a bucurestli nyilvántartott zsebmetszők kezét

Bucurestiből jelentik: A fővárosban az utóbbi időben nagyon sok zsebmetszés történt. A rendőrileg nyilvántartott zsebmetszőket beidézlik a rendőrségre és fülsüket, kezüket olyan piros anilinfestékkel színezik be, amely husz napon belül nem kopik és nem mosható le.

— **KATONAI JELENTKEZÉSEK.** November 20-án, pénteken az 1925., szombaton, 21-én az 1926. évi korosztálybeliek jelentkezése lesz a várban.

Hogy **pisztráng** kapható KOZMA-nál, a lutheránus templommal szemben.

— **Egy aradi uriaszony kellemetlen végű sétalovaglásának ügye a bíróság előtt.** Egy aradi uriaszony — egy előkelő állású köztisztviselő felesége — sétalovaglásának kellemetlen epilógusa került ma az aradi törvényszék elé. Az uriaszony — a törvény szerint — néhány hónappal ezelőtt az aradi (aradul-noui) uton lovagolt és a hid közelében lova megbokrosodott és elgázolta Blum Ferdinand ujaradi (aradul-noui) asztalost, aki az eset következtében 6 hétig állott orvosi kezelés alatt. Több tanut hallgattak ki a mai tárgyaláson, majd további tanukihallgatások céljából a tárgyalást december 20-ra halasztották.

— **Felmentett aradi szücs.** Egy aradi házaspár válópere következtében került ma a vádlottak padjára egy aradi szücs, Bosinceanu Mihai aradi magántisztviselő az elmúlt évben a szücshez adta megörzés végett felesége bundáját és az idén ő váltotta ki. Juga Ioan szücs kiadta a bundát, mire Bosinceanuné sikkasztás címén feljelentette. A mai tárgyaláson kiderült, hogy a hivatalnok felesége a férje ellen indított válóperénél tanuként akarta kihallgattatni Jugat, aki azonban nem akart tanuskodni, mire feljelentette. A törvényszék Luncselekmény hiányában felmentette a szücsöt.

Csak ötletesen!

— *Bocsánat, kedves kisasszony: szabad ez a hely...?*

Sorstragédia

Berlinből jelentik: Egy biliárdgolyó szerencsétlen utja egy asszony halálát és egy szerelmes pár utjának szétválását okozta. Az egyik berlini kávéházban egy László nevű budapesti fiatalember egy német barátjával biliárdozott. László egy különösen nehéz helyzetben úgy lökte meg dákójával a biliárdgolyót, hogy az puszkagolyóként áttörte a kávéház ablakát, átrepült az utcán, betört a szemközti ház ablakát és egy békésen alvó angoramacskára esett. A macska ledőlt ugrott fel és rémületében feldőntötte a spirituszflaszót, melyen egy öreg hölgy teát főzött. A következő pillanathoz lángok csaptak fel a szobában. László és német barátja rémülten rohantak a tüzet eloltani. Az ajtót nyitva találták, de senki sem volt odabent, mert az öreg asszony átment a szomszédba teasüteményt venni. A tüzet sikerült eloltani és a két fiatalember boldogan távozott. Az ajtóban találkoztak a mit sem sejtő öreg névvel, aki a két kormosarcu férfi láttára azt hitte, hogy távollétében betörők jártak a lakásban. A szerencsétlen öregasszony eszméletlenül rogyott össze. László és német barátja azonnal kórházba szállították, de néhány óra múlva az asszony meghalt. A váratlan haláleset súlyos komplikációkkal járt. Malála előtt az öreg néni megígérte kedvenc unokájának, hogy végrendeletileg ráhagyja egész vagyonát és ezzel lehetővé teszi, hogy férjhez menjen régi udvarlójához, akinek üzlete anyagi nehézségekbe került. A váratlan haláleset folytán hiába keresték a szerelmesek a végrendeletet, kiderült, hogy a nagynéninek már nem volt ideje kifejezni a végső akaratát. A házasságból így semmi sem lett, mert a véglegény üzlete csődbe került.

— **Halálozás.** Kettner József borossebesi (sebsi) vendéglős elhunyt. Temetése f. hó 19-én volt.

— **Herz 65 millió kártérítést követel az államtól.** Bucarestből jelentik: Herz Ignác, az ismert kőműveskereskedő pert indított a bekügyminisztérium ellen, mert annak intézkedésére lepecsételték raktárait. Perbe hívta egyben személyében a belügyminisztert és a nemzetvédelmi minisztert is. Herz 65 millió leies kártérítést követel.

— **Vihar dühög Anglia partjain.** Londonból jelentik: (Rador). Anglia partjain ismét óriási vihar dühög. A hajók nem tudták a vihar miatt a kikötőket elhagyni. Egy vitorláshaló 9 főnyi legénységével elsüllyedt.

— **Akasztás lesz Magyarországon.** Budapestről jelentik: A pestvidéki törvényszék bírósága ma kötélt általi halálra ítélte Krisán Károly 29 éves gyári munkást, aki ez év márciusában megleste Sipos István 78 éves jómódu gazdálkodót és ének idején behurcolta háza istállójába, ahol hurkot kötött nyakára, majd felakasztotta, mintha az öreg ember öngyilkosságot követett volna el. Siposnak ugyanis Krisán volt az egyetlen örököse és a végrendeletében mindent ráhagyott. Azért akart megszabadulni tőle, hogy vagyonát minél előbb megkaphassa.

— **A mai izgalmas élet küzdelmeiben kifaradt egyének,** akik csaknem kivétel nélkül székszorulásban, bélfájdalmakban és felfúvódásban szenvednek, igyanak reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez az ideális hashajtó összes jellemző tulajdonságait egyesíti magában. Az orvosok ajánlják.

— **Kivégzések Moszkvában.** Varsóból jelentik: Moszkvai magánjelentések szerint a Zinovjev-per tárgyalása után letartóztatott mintegy 30 kommunista párti vezető férfi közül 18-at kivégeztek. Köztük van Radek és Sokolnikov. Erről a hírről Moszkvában hivatalos helyen azonban eddig semmiféle felvilágosítást nem adtak ki.

— **Aradi városi soffőr incidense egy rendőrrel.** Muntean Todor aradi városi soffőrt azzal vádolták, hogy néhány hónappal ezelőtt egy vendéglőben késével megsebesítette Janchin Ioan aradi közrendőrt. A vád szerint a soffőr összeveszett egy Bosian Todor nevű barátjával és a rendőr a rend helyreállítására érkezett a vendéglőbe, ahol a veszekedés lezajlott. Muntean ekkor a rendőrrel veszett össze, kést rántott és megsebesítette. A soffőr tagadta, hogy a rendőrt megsebesítette volna, majd több tanut hallgattak ki az ügyben. Blanariu ügyész vád- és dr. Hentiu Ioan védőbeszéde után a bíróság 1500 lei pénzbüntetésre ítélte a soffőrt, de a büntetés végrehajtását felüggesztette.

Költészet és zene

a Kölcsey Egyesület vasárnap-délutánján

A Kölcsey-Egyesület vasárnap délután 5 óra-
ra hívja tagjait a Kulturpalotába, ahol első irodal-
mi előadását rendez. A műsor tárgyaiban és elő-
adóiban értékesen tartalmas és változatosan szó-
rakoztató. Fischer Aladár elnök megnyitja után
Tarnóczy Lajos és Szántó György a magyar tudomá-
ny és szépirodalom időszerű anyagából vett elő-
adással fognak örömet szerezni hallgatóiknak, köz-
bül mai versek szép zenéjével fogja szórakoztatni
az aradi ifjúság népszerű tagja; Hendl Gitta. Ez
a fiatal leány az aradi dolgozó nők manapság kép-
viselője, aki a gyár jól bevégzett irodai levelezése
után szívesen vált hangulatot költőkkel. Ezek kö-
zül két verset választott Kosztolányi Dezső hal-
hatalian hagyatékából, egyet-egyét Mécs László-
tól és Remenyik Sándortól. Egy kis helyi szint is
hoz az előadásba Hendl Gitta, mert az elismert
költők nyelvzenéjébe beiktatja annak az ismeretlen
aradi fiatal leánynak verses hangulatát, aki időn-
kint „Golga” aláírással jelentkezett az aradi sajtó-
ban. Nemesveretű zeneművészet összhangjával
fogja befejezni első vasárnapi összejövetelét a
hivatását jól betöltő Kölcsey-Egyesület. Két nagy-
tehetségű aradi zeneművész, Töllössy Magda és
Fischer Ernő Mozart Es-dúr szonátáját fogja el-
játszani hegedűn és zongorán. A vasárnapi elő-
adásra a Kölcsey-Egyesület új igazolványai érvé-
nyesek. Ezek előre Sándor könyvkereskedésében
kiválthatók és az előadás alatt a Kulturpalota pénz-
táránál 4—5 óra között délután. A Kölcsey-Egyesü-
let kéri régi tagjait, hogy egy-két új taggal jöjje-
nek el vasárnap a magyar közművelődés új meg-
nyitójára.

— ZÜRICH I ZARLAT. Páris 20.23, London
21.26 és fél, Newyork 435.12, Milánó 22.92 és fél,
Amsterdam 235, Berlin 175, Prága 15.39, Varsó
81.75, Belgrád 10.00, Bucuresti 3.25.

— BUCURESTI-I HIVATALOS ARFOLYA-
MOK. (Az alábbi számok a Banca Nationala el-
adási árfolyamát tüntetik fel. Zárójelben az ár-
folyamokat a 38 százalékos felár hozzászámításá-
val közöljük.) Francia frank 4.75 (6.56), angol
font 501.00 (691.38), dollár 102.50 (141.45), líra
5.35 (7.38), holland forint 55.00 (75.90), német
márka 39.50, csekkorona 3.55 (4.90), zloty 19.25
(26.56), dinár 3.05, pengő 27.50, osztrák schilling
27.50, svájci frank 23.40 (32.29).

— BUCURESTI-I MAGANARFOLYAMOK.
Francia frank 9.30—9.40, angol font 970—980,
dollár 197—199, holland forint 103—107, német
márka 43—44, csekkorona 6.00—6.20, zloty 29—31,
pengő 33.50—35, osztrák schilling 33—34, svájci
frank 46—47.

— Betiltották a „Népujság”-ot is, a „Brassói
Lapok” testvér-lapját. Brassóból (Brasovból) je-
lentik: A belügyminisztérium csütörtökön délután
rendeletet adott ki, amelynek értelmében a nem-
régiben betiltott „Brassói Lapok” testvérlapját, a
„Népujság”-ot is betiltotta.

— Itélet a „Dacia” kávéház árdragítási peré-
ben. Az aradi járásbíróság ma délelőtt tárgyalta
azt a pert, amely árdragítás címén dr. Dante
Gherman ügyvéd feljelentése alapján indult meg
a „Dacia” kávéház ellen. Az ügyvédtől a kávéház
tudvalevőleg 9 lelt kért egy zsíros piritoskenyér-
ért. A járásbíróság ma délelőtt kihallgatta szak-
értőként a Kereskedelmi és Iparkamara képviselő-
jét, majd pedig meghozta ítéletét, amelynek ér-
telmében a „Dacia” kávéházat felmentette, azzal
az indokolással, hogy elsőrendű kávéházzal van
szó, amelynek jogában állott ezen az áron adni a
piritoskenyereket. Dante Gherman dr., aki a tár-
gyaláson mint érdekelt fél bővebben nem szóla-
hatott fel, az ítélet ellen fellebbezést jelentett be.
Az iratokat egyébként áttették az ügyészséghez, a
melynek szintén jogában áll megfellebbezni az
ítéletet.

— Közeledés a sztrájkoló asztalosmunkások
és a munkaadók között. Csütörtök délután fél 6
órákor Pacuraru Octavian helyettes munkafel-
ügyelő elnökele alatt tanácskozással ültek össze
a sztrájkoló asztalosmunkások, valamint a munka-
adók képviselői. A megbeszéléseken közeledés
létt létre a két álláspont között, amennyiben a
munkaadók bizonyos emelést ajánlottak fel. Te-
kintettel arra, hogy a tárgyalások sokáig elhúzó-
d-
tak, azok folytatását péntek délután 4 órára ha-
lasztották. Valószínűnek látszik, hogy ekkor sike-
rül létrehozni a megegyezést és a sztrájk beje-
zőst nyerni.

— MA az alatti gyógyszerárak tartanak éjleli
szolgálatot:

ANGEL, Piața Catedrală.
OMESCU, Bulevardul Regina Maria.
KESZTENBAUM, Str. Ghîba Birta.

— Visszautasították a bánsági (banati) ügy-
védkamarai választások elleni fellebbezést. Te-
mesvárról (Timisoaráról) jelentik: Részletesen ie-
lentették hetekkel ezelőtt, hogy az október 25-én
tartott ügyvédkamarai választások ellen a román
keresztény ügyvédek csoportja, amely elégedetlen
volt a választás eredményével, Ienovan Gheorghe
dr. titkár útján fellebbezést nyújtott be az országos
ügyvédszövetség állandó választmányához. A
bánsági (banati) Kamara nyomban továbbította a
fellebbezést az ügyvédszövetség fővárosi hivata-
lához és a tegnapi nap folyamán meg is érkezett
a szövetség döntése. Eszerint az országos ügyvéd-
szövetség választmánya megállapította, hogy a
fellebbező csoport nem fizette le a törvényszék
által előírt 500 leinyi illetéket s ezért az állandó
választmány érdemben nem is foglalkozott a fel-
lebbezéssel, hanem azt elutasította. Ezzel a dön-
téssel a bánsági (banati) ügyvédkamara új vá-
lasztmánya jogaiba lépett és most már semmiféle
törvényes lépés nem akadályozhatja meg működé-
sében. A Kamara vezetősége egyébként szomban
délután 6 órákor beiktató gyűlést hívott egybe
a Kamara helyiségeibe, amikor is az új választ-
mány elfoglalja hivatalát.

Edison fia: államtitkár

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök
Edisonnak, a néhai világhírű feltalálónak Ká-
roly nevű fiát a haditengerészeti minisztérium
államtitkárává nevezte ki.

— Az aradi Betegsegélyzőpénztár igazgatósá-
ga annak közlésére kért fel bennünket, hogy a
Mosóczi-telepi (grádištei) betegpénztári körzetbe
dr. Biksz Mór helyett kerületi orvosnak november
20-tól kezdve dr. Iuliu Givulescut neveztek ki.

**NATHA,
HÜLES,
ELLEN**

**NEVRALGINE
JURIST**

— Turisztika. Az SCA „Czárán” osztálya no-
vember 22-én a következő turát rendezi. Indulás 8
órákor a villanyossal. Az utvonalon megválasztását
a vezető tartotta fenn magának. Vezető: Ágoston
József. November 29-én: Nadas, Debela Gora,
Barzava. Tekintettel arra, hogy a CFR-en a 10-es
csoportok utazását 24 órával hamarabb be kell
jelenteni — mely esetben a vasut 50 százalékos
kedvezményt nyújt, valamint a barzavai völgyben
közlekedő iparvasuton a helyet biztosítani kell —
ezért e tura jelentkezéshez van kötve. A Strajan
(1800 m.), amely Erdély (Ardeal) legjobb sípályá-
jának bizonyult, a karácsonyi ünnepek alatt, vala-
mint azt megelőző napokban egy 8 és egy 4 napos
sitanfolyamot rendezünk. Oktató Blénessy Béla
tornatanár és többszörös sibainok, E tanfolyamok-
kat Aradon egy 2 hetes tornatermi csukló-, térd-
és rugózó-gyakorlatok fogják megelőzni. Tekin-
tettel a strajai menedékház ünnepi nagy forgalmá-
ra, a sielők, valamint gyalogos turistáink és ven-
dégeink részére a szállást, mely tagjainknak 20 lei,
biztosítani akarjuk, kériük tagjainkat és vendégein-
ket, hogy november 30-ig bezárólag a szállásdíj
lefizetésével egyidejűleg Sándor I. és Társa irodá-
lában jelentkezzenek.

V Á R O S I S Z I N H Á Z
MESE
A GRAND HOTELBEN
VILAGSIKER!
UJ DISZLETEK!
Ma este premier!

**Különböző álneveken
egyszerre három községben szerepelt
mint kinevezett tanító — egy okirat-
hamisító szélhámós**

Temesvárról (Timisoaráról) jelentik: Nyolc
rendbeli okirathamisítás és csalás volt a vád Tal-
maschi Sebastian 30 éves tanító ellen, aki felett
tegnap ítékezett a temesvári (timisoarai) Tábla.
Talmaschi Sebastian a severinmegyei Temeresti
községben volt tanító, de még 1931. szeptember
eisejével kinevezette magát a hunedoaramegyei
Batiz községbe. Ezt az állását el is foglalta, de ott
csak egy évig tanított, mert azután újabb kineve-
zést eszközölt ki magának a severinmegyei Posni
községbe és át is költözött oda. Batiz községbe új
tanítót neveztek ki és látszólag minden a legna-
gyobb rendben volt. Egy napon azonban kiderült,
hogy a Batiz községbe kinevezett új tanító ugyan-
csak Talmaschi Sebastian, aki hamis nevet hasz-
nált, Talmaschi a posni állást is megtartotta s oda
helyettesít küldött, aki a tanítói fizetés egy részét
átengedte Talmaschinak. Megindult ezek után a
vizsgálat, amely elképesztő eredménnyel járt. Ki-
derült, hogy Talmaschi Sebastian, aki a Serdeanu
Victor, Pallada Ion, Petcu Trifu, valamint a Goia
Alexandru álneveket használta, hamis iratokkal
három községben kapott tanítói kinevezést. Az
egyik állást maga foglalta el, míg a másik két áll-
lásra Munteanu Petru és Nanu Mária személyé-
ben helyetteseket állított, akikről a fizetését szor-
galmasan behajtotta. A vizsgálat során Talmaschi
Sebastian, Munteanu Petrut és Nanu Máriát le-
tartóztatták és mindhármukat a lugosi (lugoli)
törvényszék elé állították. A törvényszéki tárgya-
láson kiderült, hogy Munteanu Petru és Nanu
Mária az okirathamisító tanító áldozatai voltak.

A törvényszék ezért Talmaschi nyolc rendbeli
okirathamisításért és csalásért öt évi fegyházra
ítélte, Munteanu Petrut felmentette, míg Nanu Má-
riát, aki kiskorú volt, hamis név használata miatt
megdorgálta. Az ítéletábla tegnap Talmaschi Se-
bastian büntetését három évre mérsékelte, míg a
törvényszéki ítélet többi részét megerősítette. Az
ítélet jogerős.

— A pénzügyigazgatóság közli, hogy a Piața
Cetății Vechen levő ócskapiácson ma délelőtt kül-
önböző vendéglői berendezési tárgyak kerülnek
árverésre.

— Alkoholisták, akik gyomorhurutban szen-
vednek, elvesztett étvágycukat napi kb. 150 gramm
természetes „Ferenc József” keserűvíz használata
folytán gyakran meglepő rövid idő alatt vissza-
nyerik. Az orvosok ajánlik.

PODGORIA ETTEREMBEN
szombaton este 8-11
nagy disznótoros vacsora.
Szíves partiórást kér Gyulai Ferenc vendég.

UJ KONYV
„Aranyfésű”. (Katharina von Dombrowski regénye).
Katharina von Dombrowski, aki hosszú éveket töltött
Paraguayban, azt írta meg, hogy egyetlen ember el-
vakult becsúgyának következtében hogyan pusztult
el a délamerikai állam férfiakosságának jórésze s ho-
gyan maradtak magukra Paraguay asszonyai, akikben
azonban elpusztíthatatlan életerő rejtőzhetett. Prózá-
ban megírt, hatalmas hősköltemény ez a könyv. Meg-
értjük belőle, hogy Paraguay földje nemcsak a geoló-
giai adottságok miatt hordja a vörös agyag színét —
vér, temérdek vér festette ilyenre. Katharina von
Dombrowski regényében legelőször a figurák, az em-
berek, jellemek és életsorsok hihetetlen bősége fog
meg. Madame Lynchtól kezdve, aki négy gyermekke-
ajándékozta meg szerelmét, egészen a legalacsony-
nyabb sorsu guarani indián asszonyig az asszonyi vég-
zet számtalan formája tárul elénk. A Lopez-család
tagjain át megismerjük Paraguay urainak és csarno-
kainak galériáját. Az őslakó guarani indiánok csöndes,
türelmes, elpusztíthatatlan életerejű képviselői egy tí-
tokzatos faj lelkivilágát tárják fel. José Agüero-ban,
Madame Lynch baszk komornyikjában, a távoli Spa-
nyolország küld üzenetet. Még magyar vonatkozása is
van a könyvnek: Von Morgenstern ezredes, a diktátor
hadj mérnöke és kebelbarátja, valamint az osztrák-
magyar hadseregben szolgált és azért kellett átkelnie
a tengeren, mert a szabadságharcban a magyarokhoz
vonzott a szíve. Az „Aranyfésű” Paraguayban azoknak
jelképe, akik szerelemre születtek és a szerelemnek
éltek. Ezeknek az aranyfésűnek csillogása finom
aranyzálat sző a komor, véres tapétába. S ezért örök
emberi érték Katharina von Dombrowski könyve:
mert a vér, a pusztulás, a gyalázat romhalmzából ki-
serkentül az örök optimizmus, a lebirhatatlan életerő vi-
rágát. (Singer és Wolfner kiadás).

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A háborúelőtti rendszer szerint gépekkel és készpénzzel fogják segíteni az iparosokat

Olariu Iustin volt aradi cipőgyári igazgató, a Banca Nationala fiókjának cenzora érdekesen nyilatkozik az állami támogatás eredményeiről — Nagy siker várható az „Ipari Alap” létesítésétől

Arad. Tegnapelőtt beszámoltunk arról, hogy az iparfejlesztési törvény hatályát meghosszabbító királyi rendeletben említett „Ipari Alap” megszervezésére már minden előkészület megtörtént. Most pedig arról értesülünk, hogy az erdélyi (ardeali) származású, közismerten nagykonceptiójú és kiváló képzettségű dr. Pop Valer kereskedelmi és iparügyi miniszter elrendelte az igen fontos feladatok megoldására hivatott Ipari Alap működési szabályzatának elkészítését, mert mielőbb el akarja érni a kitűzött célt: *a kisipar támogatását, fejlesztését.* Az Alapot abból az egyszázalékos illetékből létesítik, amit az iparpártolási törvény kedvezményeif élvező gyárak, bányák, nagyiparosok számára vámmentesen bejövő gépek és nyersanyagok értéke után fognak bevételezni a vámhivatalok. *Trinbitioni Traian* aradi állami iparfelügyelő kijelentette előttünk, hogy *Aradváros és a vármegye területén legalább száz ilyen kedvezményezett iparvállalat működik, így tehát nálunk is jelentékeny összeget kap az Ipari Alap az egyszázalékos taksákból.* Érdekes, hogy a kincstári autonóm iparvállalatok, mint például a Monitoru Oficial-nyomda, a Rimma stb. nem fizetik az egyszázalék illetéket.

Ma arról számolt be a bucaresti-i sajtó, hogy dr. Pop Valer a leghatásosabb módokat akarja meghonosítani a kisipar támogatására. Evérett elrendelte, hogy a kereskedelmi és iparügyi minisztérium illetékes osztályvezetői *tanulmányozzák a külföldön évtizedeken át jól bevált rendszereket, amelyeket most nálunk is bevezetnek.*

A hivatalos adatok és tények igazolják, hogy az akkori iparpártolási törvény üdvös hatást gyakorolt Arad iparára is, mert jelentékenyen elősegítette a kisegyszázalékos anyagi boldogulását, az egyszerűbb családok társadalmi és kulturális társaság haladását. Hogy milyen célszerű volna a világháborúelőtti iparpártolási rendszer meghonosítása. arról a 72 éves Olariu Iustin, a Banca Nationala aradi fiókjának cenzora, a már megszűnt aradi Bőripari Szövetkezet által alapított cipőgyár volt igazgatója az alábbiakat mondta nekünk:

— Számomra felejtethetően az a 25 év, amit az általam alapított Bőrszövetkezet élen pilénés nélküli munkában eltöltöttem — kezdte nyilatkozatát az általános megbecsülésnek örvendő Olariu Iustin. — Jóval a világháború előtt szűk keretek között kezdte meg működését a már megszűnt Bőrszövetkezet, amelybe a lábbelikészítő aradi kisiparosok egy részét sikerült beszerveznem. Nagy munkával, fokozatosan fejlődött szövetkezetünk. *Minden kérdés nélkül mondhatom, hogy az akkori Szövetkezeti Központ mintaképp állított bennünket a többi ipari szövetkezetek elé,* annyira meg voltak velünk elégedve felsőbb helyen. Az iparpártolási törvény alapján az állam *nemcsak gépekkel, hanem készpénzzel is támogatott, segítette bennünket,* éppúgy, mint a másvárosbeli legnagyobb műhelyeket. *Az akkori rendszer szerint a gépeket az állam teljesen díjtalanul állította fel műhelyünkben, tíz évig használtuk azokat és ha betartottuk a törvényt, a tíz év letelte után a gépek tulajdonunkba mentek át.* Nemcsak a lábbelikészítők, hanem más kisiparosok is sok értékes, modern géphez jutottak ingyen. *Békeidőben évente negyven ezer pár cipőt szállítottak az aradi*

Bőrszövetkezetben tömörült lábbelikészítők az állami lencházáknak, természetesen az aradnak is. Hogyan sikerült ezt elérni? Nagyon egyszerűen. Megtudtam, hogy az aradi lencházának évente *sokezer, rémesen győge minőségű cipőt szállít egy nagyváradi (oradeai) gyár.* Ezért kimentem néhai dr. Leitner Ernő lencházai igazgatóhoz, aki éppen akkor vett át egy nagy cipőszállítmányt az említett gyártól. Közöltem vele, hogy a cipők nagyon silányak, *amire ő megengedte, hogy az akkor átvett nagyváradi (oradeai) cipők egy részét előtte szétbontsam.* Így ő is nyomban meggyőződött arról, hogy a cipőknek papírtalpak van és általában a legsilányabb anyagból készültek. Erről jegyzőkönyvet vett fel, amelyet elküldött a minisztériumba és az állam azonnal megszakította az összeköttetést a fenti gyárral. Új pályázatokat hirdettek és a mi szövetkezetünk is nagyon szolid alapokon pályázott, amiért sikerült is jelentékeny megrendelést kapnunk és évente negyven ezer pár cipőt szállítottunk a különböző lencházáknak. *Ugy kalkuláltunk, hogy egy pár cipőn átlag csak egy korona hasznunk maradt, de nekünk az is elég volt, mert így is jól kerestünk.* A világháború alatt új épületünkben bakkancsgyárat alapított

Az ellenzéki sajtó az egyenesadó emelését jósolja

Megváltoztatják a részvénytársaságok adózásáról szóló törvényt — A pénzügyminisztérium megvalósítja a „patenta fixa” kiterjesztésére vonatkozó terveit

Bucurestiből jelentik: Az ellenzéki napilapok jelentése szerint a pénzügyminisztériumban már megkezdtek az 1936—37. évi költségvetési törvény előkészítését, mert április 1-ig már csak négy és fél hónap áll rendelkezésre a költségvetés elkészítésére és a parlamentben való tárgyalására.

A kiszivárgott hírek szerint a minisztérium összesen egymilliárd lei egyenesadó bevételi többletre számít a jövő költségvetési évben. Megváltoztatják a részvénytársaságok megadóztatására vonatkozó törvényszakaszokat és főleg a minimális adószázalékot módosítják.

A legfelsőbb pénzügyi fórumok megállapítása szerint ez a százalék nem egyeztethető össze az állam érdekeivel. Ugyanis konstátálták, hogy több millió lei alaptőkájú ipari részvénytársaságok még évi százezer lei jövedelemnek megfelelő adót sem fizetnek a most érvényben levő „minimális adórendszer” alapján. Ezt az adót tudvalevőleg akkor vetik ki, ha a részvénytársaság mérlegében defici-

= **Uiból emelkedett a lei arany- és devizafedezete.** Mint Bucurestiből jelentik, a Banca Nationala most hozta nyilvánosságra legutóbbi heti kimutatását, amelynek legfontosabb adatai a következők: A lei fedezetül szolgáló arany- és devizaálladék összege 11 milliárd 646 millió 855 ezer lei, így tehát az előző hetivel szemben 38 millió lei a szaporulat. (Ez a jelentés még a november 6-i aranyfelértékelési határozat előtt készült.) Az import fizetésére szolgáló devizák összege 628 millió 73 ezer lei, a növekedés tehát 20 millió lei egy hét alatt. A kliringben levő devizák összege 2 milliárd 514 millió lei, míg egy héttel előbb 2 milliárd 440 millió lei volt, tehát 74 millió lei a növekedés. A kereskedelmi váltótárca összege 6 milliárd 391 millió lei, a növekedés tehát 51 millió lei. A mezőgazdasági váltótárca álladéka nem nőtt és most is 2 milliárd 440 millió lei. A bankjegyforgalom csak 2 millió leiel nőtt és most 24 milliárd 564 millió 312 ezer lei

Az ember szivesebben egészséges és gazdag, mint szegény és beteg...

ezzel az aranyigazsággal kezdi levelét Dr. B. M. braşovi földbírtokos. Majd így folytatja: „Nálam meg volt az előfeltétele annak, hogy teljesüljön ez a közhelyeszerű igazság és ha az általam jelenleg használt „Gastro D.” gyógyszert 10 évvel ezelőtt feltalálták volna, egészségben és jólétben tettem volna el eddigi életem is. Tíz évig szenvedtem gyomor- és bélgyógyászoknál, az utolsó években már mindent kihánytam, 16 kgr.-ot fogytam, a szenvedés úgy megöregített, hogy 34 évem dacára, 50 évesnek néztem ki. Apámtól örökölt szép vagyonom ma mindent ráment kinzó betegséggem kezelésére. Már felhagytam minden reményvel, mikor egy barátom felhívta figyelmemet az amerikai gyógynövényből készült Gastro D. nevű gyógyszerre, amitől ő is meggyógyult. S most — 3 hónapi kezelés után — örömmel közlöm, hogy teljesen meggyógyultam, ingerlékenységem megszűnt, visszanyertem munkaképességemet és ezzel családi boldogságom is újra visszatért.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériáiban, vagy postán megrendelhető 130.— lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, Bucureşti, Calea Victoriei 124.

Bőrszövetkezetünk és rengeteg lábbelit szállítottunk a katonaságnak. *A gyár és a szövetkezet 1919-ben, sajnos, megszűnt, mert a szövetkezet ügyeibe néhány ügyvéd beavatkozott,* ami ellen én tiltakoztam és lemondtam a vezetésről. Távozásom után nemsokára eladták a gyárat és megszűnt a szövetkezet is. Pedig az 1932-ben bevezetett kontingensbehozatali rendszer alapján, amely még fennáll, most nagyszerű eredményeket érhetünk volna el — fejezte be elbeszélését a volt igazgató. B. L.

tet mutat ki. Legfelsőbb helyen arra a meggyőződésre jutottak, hogy a négy évvel ezelőtt bevezetett kontingens behozatali rendszer mellett minden belföldi iparvállalat jó üzleti eredményt ért el, így tehát csak ritkán fogadhatók el a veszteségekről szóló mérlegek.

A pénzügyminisztérium megvalósítja a „patenta fixa” kiterjesztésére vonatkozó tervét, amelyről néhány héttel ezelőtt beszámoltunk.

Nagy megtakarítást akar elérni a minisztérium azáltal, hogy az állami szolgálathoz egyetlen új tisztviselőt sem vesz fel és ha valaki nyugdíjba vonul, helyét áthelyezéssel töltik be, a megüresedett állást pedig megszüntetik. Ettől csak az esetben térnek el, ha speciális munkaerő felvétele válik szükségessé.

A pénzügyminisztérium reméli, hogy az egyenesadóból a jövő évben egymilliárd leiel többet inkasszál, mint a jelenlegi állami évben. Végül azt jelentik, hogy a kormány rendezi az összes bel- és külföldi állami járadékokat, tehát a kötvények szelvényeinek fizetését is.

= **Lisztkereskedők figyelmébe.** Az Arad és Vidéke Fűszerkiskereskedők Szindikátusa a következőket közli: Legutóbb olyan téves hírek terjedtek el, hogy a kiskereskedőknek nem kell a regisztrert vezetőik. Ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak. A lisztregisztereket továbbra is vezetni kell és pedig az eddigi formában. Arad területén már meg is kezdték ezeknek a regisztereknek ellenőrzését. Ott, ahol regisztert nem vezetnek, jegyzőkönyvet vesznek fel és súlyos bírságot helyeznek kilátásba. Ugyancsak vezetni kell a rendszer napi regisztert is, mert ezeket is ellenőrzik és a mulasztásokat súlyosan bírságozzák. Ugyancsak a kereskedők érdekében áll, hogy pénteken, november 20-án föltétlenül adják be az egészségügyi évi illetékekre vonatkozó vallomásokat, mert azokat, akik ezt elmulasztják, szüntelenül sulyosan megbüntetik. A szindikátus irodája egyébként a tagok részére egész nap rendelkezésre áll felvilágosításokkal és utmutatással.

Városi Színház. Ma este 8 és fél órakor bemutató előadás

MESE A GRAND HOTELBEN

Abrahám Pál operettje, Világsiker, Uj diszletek. Ragyogó kiállítás.

„OLLA” Preservatív. Negyven évi tapasztalat garantiálja a legmodernebb minőséget. „OLLA” Cristallin és „OLLA” Tropis-selyem minden gyógyszerárban és drogeriában. Ügyeljen az „OLLA” márkára.

Nagy méreteket ölt Arad megyében a sertéshizlalás — csökkent az élősértés ára

Hivatalos forrásból szerzett értesülés alapján közöljük, hogy a szokatlanul nagy kukoricatermésre való tekintettel Arad és a vármegye területén ártási mérveket ölt a sertéshizlalás. A vidéken ott van olyan kis- és középbirtok, ahol már hónapokkal ezelőtt nem fogtak volna hozzá a disznóhizlaláshoz. Ez akkor nagyon kedvezőnek látszott, mert a súlyos állatbetegségek miatt Aradon és egyes környékbeli községekben, városokban zárva voltak a piacok és emiatt erősen felszokott a sertés ára.

Amióta azonban ismét felszabadították a piacokat, újból rendes árak alakultak ki. A legutóbbi aradi piacon olyan nagy volt a felhajtás, hogy a prima hizott sertés kilója élősúlyban 17—22 lei között váltakozott. A legelsőrendűbb exportsertés ára 22 lei volt. Az Aradhoz közeli középirtokok állítása szerint a helyi fogyasztásra szánt prima sertés kilója élősúlyban 17—18 lei. Tudvalevőleg a sertésexport jelentősen visszaesett és ezért, valamint az enyhe időjárás miatt a hizott disznó árának további esését várják.

— Az aradi állami iparfelügyelőség holnap megkezdi az árak ellenőrzését. Mint ismeretes, a kereskedelmi és iparügyi miniszterium elrendelte, hogy az elsőrendű szükségleti cikkeket előállító vállalatok kimutatást kötelesek készíteni és benyújtani az illetékes kerületi állami iparfelügyelőséghez az iparcikkek áráról. Munkatársunkkal ma közölték az aradi iparfelügyelőségben, hogy a kimutatások már beérkeztek és azok alapján Trimbition Traian iparfelügyelő holnap kezdi meg az árak ellenőrzését. A helyszínen fogja megállapítani, hogy a kimutatások adatai pontosan fedik-e a tényeket, mert ha eltérést állapít meg a tényleges helyzet és a cég adatai között, úgy jelentést küld a miniszteriumnak, amely az illetékes fórum által büntetést fog kiíratni. Az iparfelügyelőség a vállalatok kimutatásait az ellenőrzés után felterjeszti a kereskedelmi és iparügyi miniszteriumba.

— ROMÁN NYELVEN IS VEZETNI KELL A VÁLLALATOK FŐKÖNYVÉT, NAPLÓJÁT ÉS LETÁRKÖNYVÉT. Trimbition Traian aradi kerületi állami iparfelügyelő felhívja az iparvállalatok figyelmét arra a miniszteri rendeletre, amely az adótörvény alapján előírja, hogy a cégek főkönyveiket, naplóikat és letárkönyveiket az állam nyelvén is kötelesek vezetni. Az iparfelügyelő most kezdi meg és utólag befejezi az ellenőrzést. Azokat a vállalatokat, amelyek a fenti rendeletnek nem tesznek eleget, olyan büntetésben részesítik, mintha a román alkalmazottak foglalkoztatásáról szóló törvényes rendelkezésekbe ütköző cselekményeket követtek volna el.

Nagyszerű ORT-kirándulások karácsonykor.

Páris—Nizza
dec. 19. — jan. 9.

Egyiptom—Palesztina
dec. 21. — jan. 9.

Görögország
dec. 21. — jan. 2.

Prospektusok és jelentkezések:

ORT
ORGANIZAȚIA ROMANA DE TURISM
S. A. R.
a Serviciul Maritim Român képviselete
KÜNSTLER

Vizum és Utazási Iroda Arad,
Bul. Reg. Maria 24. Telefon 86. 461

SPORT KÖZLÖNY

A Gloria és CIA az ifjúsági bajnokság csoportvezetői

— Az ifjúsági bajnoki tabellák állásai —

Az alkerületi ifjúsági bajnokság két csoportjában is már befejezés előtt állanak a küzdelmek. Az A)-csoportban mindössze a Gloria—Olimpia és Unirea—USA meccsek vannak hátra, de a Gloria első helyét ez a meccs már nem befolyásolja, a további helyezésekért folytatott küzdelemben ASTRA, AMEFA, SGA-sorrend alakult ki. A B)-csoportban a múltvasárnap Tricolor—Fortuna-meccset a 0:6 arányban vesztő Fortuna megővta Ianka II. szerepése miatt és miután a pontokat 0:0 gólaránnyal meg is kapta, a CAA csapata lett az őszi bajnok. Itt a további sorrend bizonytalan, csak a Tricolor második helye látszik biztosnak. Olyan egyenlők az erők, hogy például a harmadik helyezettet a nyolcadiktól mindössze két (!) pont választja el. Alant adjuk a két táblázatot:

A)-csoport:

1. Gloria	6	6	—	30	3	12	
2. Astra	7	5	1	1	40	9	11
3. AMEFA	7	4	2	1	28	12	10
4. SGA	7	4	1	2	19	13	9
5. Olimpia-PTT	6	3	—	3	18	10	6
6. Crișana	7	1	1	5	9	21	3
7. Unirea	6	—	1	5	9	38	1
8. USA	6	—	—	6	1	48	—

B)-csoport:

1. CAA	7	6	—	1	20	8	12
2. Tricolor	6	4	—	2	26	9	8
3. Transilvania	7	3	—	4	12	16	6
4. Fortuna	7	2	2	3	5	11	6
5. Titanus	5	2	1	2	12	11	5
6. Intelegerea	6	2	1	3	5	16	5
7. Juventus	5	2	—	3	11	14	4
8. Hakoah	7	1	2	4	15	21	4

A nemzeti bajnokság góllövői

- 11 gólos: Dobai (Ripensia).
- 8 gólos: Petea Valcov (Venus), Fritz (Gloria), Niculescu (Unirea-Tricolor).
- 7 gólos: Bogdan (CFR), Lengher (CFR), Capusan (Victoria), Bodola (CAO), Iordache (Unirea-Tricolor).
- 6 gólos: Gruin (Venus), Humis (Venus), Szöke (Crișana), Thierjung (Chinezul-ILSA), Gasz (Chinezul-ILSA).
- 5 gólos: Ciolac (Ripensia), Schwarz (Ripensia), Bindea (Ripensia), Moldoveanu (CFR), Auer (CFR), Rohan (Gloria), Felecan II. (Victoria), Pernecki (AMEFA), Ploesteanu (Universitatea).
- 4 gólos: Sepi (Venus), Enea (Venus), Cochuban II. (Victoria), Batrin (AMEFA), Nagy (Idon Crișana), Hodosan (Crișana), Szaniszló I. (Universitatea), Bentea (Universitatea), Zainescu (Juventus).
- 3 gólos: Beke (Ripensia), Cheresladani (Gloria), Muntean I. (Victoria), Rónai (CAO), Putnic (Universitatea), Klimek (Chinezul-ILSA), Palmer (Juventus), Korony (Juventus), Schileru (Unirea-Tricolor).
- 2 gólos: Kotormány (Ripensia), Colea Valcov (Venus), Praszler (AMEFA), Spielmann (CAO), Kocsis (CAO), Kovács (CAO), Pfeiffer (Crișana), Vaida (Juventus), Traian Ionescu (Unirea-Tricolor).

A „hét tizenegye”

A Gazeta Sporturilor e héten kissé később állította össze a „hét csapatát”, azonban az összeállítás így sem megfelelő, mert négy játékos kivételével olyan játékosok szerepelnek csak, akik vasárnap (vagy szombaton) a fővárosban játszottak. Az összetétel különben az alábbi:

Endrefi (Juventus)—Wetzer II. (CFR), Albu (Venus)—Munteanu I. (Victoria), Juhász (CAO), Brandabura (Juventus)—Bindea (Ripensia), Auer (CFR), Humis (Venus), Petea Valcov (Venus), Bogdan (CFR).

A divíziós meccsek játékvezetői

București. A központi bíróküldő bizottság már kijelölte a vasárnapi divíziós meccsek vezetőit és ezek szerint az AMEFA—Crișana-meccset Ccaureanu, a Gloria—Chinezul pedig Russu dr. fogja levezetni. A vasárnapi divíziós bíródelegálás különben a következő:

București: CFR—Victoria, bíró: Petru Vasile.
Nagyvárad: (Oradea): CAO—Juventus, bíró: Ritter Béla.
Arad: AMEFA—Crișana, bíró: Ccaureanu.
Temesvár (Timișoara): Gloria—Chinezul-ILSA, bíró: Russu Gabriel dr.

A Sport és Kritika

hétközti száma ma jelent meg rendkívül érdekes és változatos tartalommal. Teljes részletességgel közli a vasárnapi futball-programot, ugyszintén a csapat előkészületeit ismereti és közli a tippverseny eredményét és jelenlegi állását. Minden újságárus bódében kapható.

O A kerületi elsőosztályu bajnokságban vasárnap három mérkőzés kerül lejátszásra: Soimi CFR—Juventus, Unirea—Sparta és Astra—SGA csapnak össze a bajnoki pontokért. Az első két mérkőzés az utolsó helyezések sorrendjét lesz hivatva eldönteni, az Astra—SGA győztese pedig a bajnokság harmadik helyét foglalhatja el.

O KÜLVONVONATOT INDIT A GLORIA TEMESVÁRRA (TIMIȘOARARA). A Gloria vasárnap a Chinezul-ILSA ellen meccsel Temesvárott (Timișoara) és különvonatot indit a mérkőzésre. Az utazás oda-vissza mindössze 40 leibe kerül személyenként és érdeklődni, valamint jelentkezni Luțai Mirceanál (Városháza, 82. sz. szoba) lehet.

O Márciusra marad a Bocskai angol turája. A Bocskainak november 18-án kellett volna Angliában játszania, azonban a meccs az idő rövidsége miatt nem jöhetett létre. A Bocskai 25-ét ajánlotta az angoloknak, ez azonban tekintettel a november 28-iki angol kupafordulóra, azoknak nem konveniólt. A tárgyalások mégis eredményre vezettek és a Bocskai angol mérkőzésére jövő év márciusában kerül sor.

Hol fordíttassa okmányait?

MITRA I. SÁNDOR-nál!

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző, hivatásos FORDÍTÓ, fordításokat eszközöl felelősség mellett a következő nyelvekből: Román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, holland, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája. — Információs iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére jutánvos díjazás mellett. Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

HIVATAL: d. e. 9—1.ig.
d. a. 3—7.ig.

MI UJSÁG?

Az Eiffel-torony építését 1886-ban, tehát most ötven éve határozták el és az 1889-es világkiállításra kellett a nagy műnek elkészülnie. Amíg a kölni dóm 159 méter magas, addig az Eiffel-torony 300 méternyi magasságban mered Páris városa fölé. A torony építése kétféle millió frankba került, amelyből Páris 600.000 frankot vállalt. A többi a kiállítás jövedelméből hozták be. A torony nem a legizlésebb műépítészeti alkotás és éppen ezért Páris akkori kiváló művészei, mint Garnier, a nagyopera építője, Sardou, Fleury, Gounod, Dumas, Coppée, Maupassant felirattalag tiltakoztak az épületmonstrum ellen.

Vicky Baum, a délvidéki származású német írónő nemrégiben nagy déltengeri hajóutat tett meg, amelyről most jött haza. Élményei elbeszélése során elmondta, hogy expedíciója Bali közelében ismeretlen szigetecsoportot fedezett fel. Ezek a szigeteken teljesen kezdetleges kultúrájú törzsek élnek. „Soha még ilyen szép embereket nem láttam, — mesélte az írónő — és sehol nem láttam ilyen boldog embereket sem. Heteket töltöttem közöttük és mondhatom, nem szívesen tértem vissza közülök a civilizált világba. Még soha ilyen mélységes élményem nem volt és ha már nem maradhattam végérvényesen az én kedves vadjaim között, most legalább regényben dolgozom fel, amit tapasztaltam.” Vicki Baumban is felbredt tehát a vallástalan emberek vágyakozása a természeti népek élete után, amely csak külsőleg szép.

Franciaországban súlyos gondot okoz a lakosság elnéptelenedése. Időnként propagandába kezdenek, hogy a lakosságot felvilágosítsák az elnéptelenedés veszélyes következményeiről. Most újabb akció indult a francia kormány kezdeményezésére. Néhány nappal ezelőtt a közélet és francia tudományos világ személyiségei előtt propagandafilmet pergettek le, amely szintén Franciaország elnéptelenedéséről szól. Hatásos képekben mutatja be ez a film a születések problémájának kérdését és érdekes összehasonlító táblázatot közölt a francia nemzet és más európai nemzetek népesedési mozgalmairól.

A Vezuv oldalát újra be akarják erdősíteni. Plinius már Krisztus után 79-ben erdőkkel sűrűn benőtt hegynek írta le a Vezuvot. Rézint a leömlő láva pusztította ki az erdőt, de az emberi rablógazdálkodás is hozzájárult a vegetáció tökéletes kipusztításához. Az olasz kormány most újra megkísérli a Vezuvnak az egész nápolyi öböl feletti kimagasló lankáit beerdősíteni. Törpefenyőkkel és borókafajtákkal kezdik meg az erdősítést, hogy azután siker esetén az alsóbb régiókban másfajta fákat is ültessenek. A Vezuv környékének lakossága rendkívül sokat szenved a kipusztított erdők folytán nemcsak azért, mert így a láva fennakadás nélkül ömölhet le a völgyekbe, hanem azért is, mert szörnyű viharok zúgnak le a Vezuv lejtőjén és a leömlő víztömegek gyakran árvizeket okoznak.

Kopenhágában egy újfajta biztosítási ág sikeréről írnak a lapok. Férjhez nem menés ellen biztosítják itt a lányokat. Minden dániai illetőségű és bizonyos életkort betöltött lányt biztosítani lehet férjhez nem menés ellen. Ha a biztosítási kötvény birtokában levő leány negyven éves koráig férjhez megy, úgy a biztosító társaságát marad a befizetett összeg. Ha azonban nem adatott meg neki negyven éves korig a saját otthon boldogsága, akkor a biztosítótársaság élete végéig életjáradékot fizet a pártában maradt leánynak. Az újfajta biztosítási ág nemcsak Kopenhágában, hanem egész Dániában nagy népszerűségnek örvend.

Londonban az utóbbi hetekben színe javányszerűen lépett fel a szórnelopás. A lapok a szórnelopások elharapózását a jövő tavaszi koronázási ünnepségekkel hozzák összefüggésbe és azt írják, hogy a tolvajok orgazdája magas árakat kínálnak a tolvajoknak a szórnelopásért, mert tudják, hogy a koronázási ünnepségek alkalmából a szórnelopások erősen emelkednek. Nap-nap után megtörténik Londonban, hogy autós banditák hatolnak be a szórnelopások rejtőhelyeire és egész rejtőhelyeket magukkal visznek. A kár sok ezer font. A szórnelopások utóbbi esetben élnek idején a Scotland Yard ezer fővel

Uralkodók fizetése

Európa szuverénjei közül az angol királyt fizetik legjobban — Dánia és Norvégia királyát a legrosszabbul...

Manapság nemigen mondják, „gazdag, mint egy király”. Manapság inkább más fejedelmek milliárdjairól szól a közmondás, az amerikai bankvilág magnásairól. Különböző is ki irigyelné mostanság az igazi királyokat? Hatalmuk nem korlátlan többé és foglalkozásuk elég kellemetlenséget okoz nekik. Akták, okiratok végnélküli aláírása, a kockázat, amit a merényletek jelentenek... Ezenfelül tulajdonképpen nemigen vesznek részt az állam aktív vezetésében. És mégis, ezekben a válságos időkben, amikor a legtekintélyesebb vállalatok alapjai is megrendülnek, amikor a nagy vagyonekat minden oldalról támadják, a királyok pénzügyei látszanak a legrendezettebbeknek. Természetesen az uralkodó királyoké, mert a számkivetésben élő fejedelmek helyzete egészen más lapra tartozik.

A királyi civilisták nagy különbségeket mutatnak és ez — ugylátszik — mindaddig így is marad, míg csak, a nagyvállalatok példájára, nem lépnek ők is valami — kartellbe.

Az uralkodók közül természetesen a keleti kényurak élvezik a legnagyobb jövedelmeket. Így például *Aga kán*, — akinek állami gondjai nem látszanak valami túl súlyosoknak, hisz idejének legnagyobb részét a lótenyésztés fejlesztésére fordítja az európai versenypályákon — hindu fejedelemségeinek adóiból évente hetvenötmilliót kap. Ez azonban bevételének legkisebb része, mert pontosan nem is lehet megállapítani, milyen hatalmas összegek állanak rendelkezésére. A kán pénzügyeire némi világot vet ez az egyetlen adat: minden évben, születése napján honfitársai annyi tiszta aranyat ajánlanak fel neki, amennyi a fejedelem testsúlya! Tavaly tizenhét angol fontnyit hozott Aga kán s így most kétszázharminchétfontot nyom. Súlygyarapodása tehát elég csinos jövedelmet jelentett számára. Sietek azonban megjegyezni, hogy az indiai fejedelem csak a jótékonyság érdekében örül ennek a nagyobb jövedelemnek, mert a születésnap ajándékot minden évben országa emberbaráti intézményeinek javára fordítja.

Ha csak a civilistát vesszük alapul, Aga kán felülmúlja ázsiai kolégáját, a japán császárt. *A mikadó mindössze tizenkilenc és fél millió frankot kap kormányától.* Hirohito császárnak azonban természetesen vannak más jövedelmi forrásai is. Többek között ő Japán leggazdagabb földbirtokosa. Az indiszkrét szakértők szerint vagyonának értéke hét-nyolc milliárd és évi jövedelme körülbelül négyszázmillió.

Európa szuverénjei közül természetesen az angol királyt fizetik legjobban. A brit költségvetés az angol király részére évente negyvenmilliót irányoz elő. Ez az összeg azonban törvény szerint „a király, a királyné és gyermekeik” számára van rendelve. *VIII. Edward* tudvalevőleg aggégy s így felmerül a kérdés, van-e joga igénybevenni a civilista teljes összegét? A legnagyobb kellemetlenséget okozná, ha a parlament egyik tagja feltenné ezt a kérdést a kormánynak s annak erre a kérdésre hivatalos választ kellene adnia. A brit parlamentben azonban a szélső jobboldal a szélső

emelte az éjszakai rendőrök számát. A Scotland Yard létszámát egyébként is gyarapítani kell, mert a koronázási ünnepségekre óriási néptömegek gyűlnek össze Londonban. Ötezer nyugdíjas rendőrből és detektíviből álló rendőrtartalékot hívtak be a koronázási évre szolgálattételre.

Az Atlanti-óceán repülőjáraainak támaszpontjait mesterséges szigeteket építenek. Az egyiket Afrika nyugati része előtt a Gambia torkolatában, az angol St. Mary of Bathurst gyarmat mellett, a másikat az Equatortól délre, a braziliai Fernando Noronha sziget mellett, a harmadikat pedig az Azori-szigetek mellett. A mestersé-

ges szigetek régi kereskedelmi hajókból készülnek. A repülőgépek a mesterséges szigetek mellett szállanak, a szigetre emelik őket, ahol üzemanyagot vesznek fel a továbbutazásra. Szükség esetén ki is javítják őket ezeken a szigetekeken. Az óceán átrepülése így sokkal gazdaságosabbá válik, mert a repülőgépeknek nem kell az egész utatvaló üzemanyagot magukkal vinniük, hanem ahelyett árukat szállítanak.

Az európai királyok fizetési listáján a második *III. Viktor Emánuel*, az olasz király. Civilistája tizenhétmillió, tehát kevesebb *VIII. Edward* „fizetésének” felénél is. Mióta ezt az összeget megállapították, a körülmények nagyot változtak. Viktor Emánuel eddig „csak” király volt, de most a császári címet is viseli.

Vilma királynő sokkal kisebb ország fölött uralkodik, mint az olasz király, de aránylag jobban fizetik. A holland költségvetés szerint ugyanis joga van évenként 12.750.000 frankot felvenni az államkincstártól. Összes jövedelme azonban messze felülmúlja ezt a hivatalos összeget. Évi bevételeinek összege eléri a hetvenöt milliót s ez nagyjából a holland-indiai gyarmat üzleti vállalkozásaiból származik. Annyi bizonyos, hogy a holland királynő jövedelmének csak igen kis részét költi el. Nem tart költséges fogadásokat, nem ad nagy udvari ünnepélyeket. Vilma királynő azonban ennek ellenére mégsem fősvény, hanem mindössze: az egyszerű életet szereti. Semmi sem jellemzőbb Vilma királynő okosságára, mint-hogy a gazdasági krízis ellenére is megtudta duplázni vagyonát. Ezt pedig úgy érte el, hogy senki sem találhat pénzügyleteiben kivétnevalót.

A királyi fizetési listán *II. Péter*, Szerbia királya, 8.250.000 frankkal szerepel. Ő ugyan még csak tizenhárom éves, de jövedelme máris nagyobb, mint a legidősebb európai királyé, *V. Gusztáv*, akinek a svéd kincstár évente 6.225.000 frankot hocsát rendelkezésére. Ennél valamivel kevesebbet kap a belgák királya, *III. Lipót*: mindössze 6.120.000 frankot.

A legrosszabbul fizetett európai uralkodók a következők: *X. Keresztély*, Dánia királya, mindössze 3.750.000 frankot kap. *Haakon* norvég király még kevesebbet, pontosan 2.682.500 frankot. Ezek az összegek még mindig igen tekintélyesek lehetnek a kispolgárok szemében, de nagyon is szűkrezabottak egy király számára, aki rangjához méltóan akar élni és aki valamit ad a pompára is. Keresztély és Haakon valóban a „minimális fizetést” kapják, amit királyok elfogadhatnak. Tény, hogy országaik nagyságra és a lakosok számára nézve nem a legnagyobbak, ezzel szemben a pénzügyi viszonyok úgy Norvégiában, mint Dániában rendezettek és az államháztartás egyensúlya sokkal jobban van biztosítva, mint a nagyobb és gazdagabb európai országokban. Csupán a királyok jóindulatán mulik hát, hogy nem vetik fel a fizetésemelés kérdését. Bizonyára jóízűsük tartja őket vissza ettől és nem elég modernnek ahhoz, hogy palotáik kapuit bezárva, sztrájkba lépjenek és így kényszerítsék népeiket a civilista felemelésére.

Fizessen elő az „Aradi Közlöny“-re!

Nagyvárad (oradeai) járásbírósi tisztviselő fúrca vasuti kalandjának részletei az aradi törvényszék előtt

— Amikor a vasuti gyakornok udvarolni akar —

Apró jegykihágásnak indult az ügy, de érdekes háttérű eset lett egy nagyvárad (oradeai) járásbírósi hivatalnoknő peréből, amelyet csütörtökön tárgyalta az aradi törvényszék első szekciójának dr. Mager-Gatoschi-tanácsa. Branca Elena volt aradmegyei postamester-nőt, aki most a nagyvárad (oradeai) járásbíró-ság hivatalnoknője, azzal vádolták, hogy Temesvár (Timișoara) és Nagyvárad (Oradea) között jegy nélkül utazott a vonaton. A hivatalnoknő elmondotta, hogy Ujaradról (Aradul-nouról) utazott Szentannára (Sft.-Anara) s utjának célja előtt a vasuti jegyellenőr össze-szedte a leszálni készülő utasok jegyeit. Ő is odaadta a jegyét. Nemsokára beszállt a fülké-be egy vasuti gyakornok, aki mindenáron be-szélgetni akart vele és kérdésekkel ostromolta. Többek között megkérdezte tőle:

— Timișoaráról jön?

Hogy ne kelljen sokat magyaráznia, azt felelte:

— Igen.
— És Oradeara megy? — kíváncsiskodott tovább a hivatalnok.
— Igen — volt a második lakonikus vá-lasz.

A gyakornok végül megunt a dolgot és eltávozott. Néhány perc múlva megjelent egy másik ellenőr és a jegyet kérte. A bírósági tisztviselő kijelentette, hogy már átadta je-gyét a másik ellenőrnek.

— De maga Timișoaráról jött és Oradeara megy — közölte a jólétesült ellenőr, aki kihá-gási jegyzőkönyvet vett fel az esetről.

Branca Elenát 860 leire bírságolták a jegyért és külön 200 leies büntetéssel sújtot-ták. A mai tárgyaláson megállapítást nyert, hogy az e-múlt tárgyalásról indokolatlanul ma-radt távol, mire elutasították a tanukihallgatá-sokra vonatkozó kérelmét és jóváhagyták a bírságot. A hivatalnoknő a temesvári (timișoa-rai) Táblához fellebbezett.

Ötévi börtönt kapott egy notorius tolvaj és letartóztatták az ítéletkihirdetés után

Az aradi törvényszék első szekciójának dr. Mager-Gatoschi-tanácsa ma tár-gyalta Ujvári János 28 éves fiatalember lo-pási bűnpörét. A fiatalember egyike a notorius aradi bűnözőknek, aki hatszorosan büntetett ekövéletű és nemrégiben töltötte ki két és egy-negyed éves börtönbüntetését. Ezuttal két lo-pással vádolták: az egyiket Pellegrini Jó-zsef házában követte el, ahol egy kerékpárt lopott el, de rajtavesztett, a másik azonban si-került. Ez utóbbi esetet a König és Lázár szállítócégnél hajtotta végre, ahol lószerszám-o-kat lopott el. Az utóbbi esetre nézve a bírósági tárgyaláson kijelentette, hogy a szállítócég rak-tárának ajtaját — nyitva találta. A törvény-szék büntetett előéletére való tekintettel öt évi börtönnel sújtotta Ujvárit és elrendelte azon-nali letartóztatását. A tárgyalási teremből nyomban az ügyészség fogházába kísérték.

A szerkesztésért:

Dr. STAUBER JÁNOS
főel.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy apróhirdetés **20 lei.** Minden további ára 10 szóig csupán **2 lei.** szó 2 lei. Az apróhirdetéseket előre fizetendők.

Apróhirdetéseket este **9 óráig** vesznek fel az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. Telefon: 151. Főkiadóhivatal: Bulevardul Regele Ferdinand 4.

LEVELEZÉS

„SAJÁT NEVÉRE levele van Béke posta.” 5612

Sajókám! Nagyon aggaszt hosszú hangulatod. De mindezen dacára ne irj. Imádkozom tovább is a mielőbbi viszontlátásért. 5614

ALKALMAZÁS

Mindenes szobalányt azonnali belépésre keresek. Str. Eminescu 17., földszint, balra.

Rádió-technikusokat és műszerészeket

állandó alkalmazásra felvesszünk. Érdeklődni Uzinele Technice S. A. R., Str. Gheorghe Lazar 17.

Szobaasszony, megbízható, nyelveket tudó, tevékeni. Hotel Central Arad.

LAKÁS

Kétszobás, fürdőszobás lakást sürgősen berbevennék. Cimeket lehetőleg berőszeg feltüntetésével a kiadóba kérek.

Kétszobás fürdőszobás lakás december 1-re kiadó, alkalmas garzonlakásnak is Str. Iosif Vulcan 15. 5677

Kétszobás modern magánházat sürgősen berbevennék. Cimeket ármegjelölés-sel a kiadóba kérek.

2 és 3 szobás modern lakások kiadók Str. Ghiba Birta 28. 5615

KET szoba konyha és egy szoba konyha azonnali kiadó Str. Cap. Ignaf 13. 5617

VÉTEL ÉS ELADÁS

ALIG HASZNALT szmoking, frakk, kö-zéptermetre jutányosan eladó. Strada Gheorghe Popa 6. 5613

Szalondivány, két fotel, egy faragott antik asztal és egy fekete csikóbunda eladó. Cim: Angel-patka. 5616

Pedigrés fajkutyák skotterierrek, si-ma es drotszöru ioxierrierek, dober-manozva es fehér-fekete foltos né-met dögök, jutányos árért. eradó k: Gyarmathy, Muresel (Zsigmondháza), 5600

Klubgarnitúra 2600, világos háló 5000, fe-kete könyvszekrény, modern díobédlő, csögarnitúra gyerekeknek, 12 személyes étkezőszerviz, konyhabutor, 3 részes af-ric-matrac, ottománok, Singer-gépek eladók: „Comislo”, Dacia mellett.

Villany-szerelés és azok javítása Villany-műszerek és azok javítása Villany-csillárok és azok javítása Villany-gépek és azok javítása Villany-szerelési anyagok raktára

NAVRÁDI,

Arad, Str. Metianu. 982

TISZTA MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására kisebb tételben keresünk megvételre. Cim az Aradi Közlöny ki-adóhivatalában. 100

ÖZLETEK

1 millió lei készpénztőkevel

betársulnék

ipari vagy kereskedelmi vállalatba.

Csakis minden információt kibíró ko-moly ajánlatok érdekelnek. A vállalat adminisztratív és kereskedelmi ve-zetését vállalnám. — Megkereséseket „Welthandel” jelige alatt a lap ki-adóhivatala továbbítja. 5607

KOLONFÉLÉK

Elveszett egy tiszt óralanc L. A. mo-nogrammal, a Str. Moise Nicoara-szin-ház utvonalon, vagy a színházban, a „Csavargólánny” 18-iki előadásán. Kér-jük a becsületes megtalálót, magas ju-talom ellenében a „Charlotte” cukorka-üzletben, Str. Eminescu, leadni szíves-kedjék.

Beraktározási raktárban ingóságok megőrzésére olcsón beraktározhatók. El-ado háioszobák, lézagy, egy angol bór-garnitúra, könyvszekrény, üvegtál, lóször-matrac, fotelek és egy álló toalettkör. Str. Moise Nicoara 9-11.

HATSCHEK

Ingatlanforgalmi iroda

Arad, Biv. Carol 46. (Lakás ugyanott)

előnyös ingatlanajánlatok

Belváros igen szép helyén emeletes 4X4 szobás (mind uccai, elő, fürdő, cse lédszobás, parkett, cserépkályhák) és 8X2 szobás teljes akásokkal, nagyobb-részt fürdőszobákkal, házmesterlakás, teljes alépitmény, 250.000 jövedelem, 3.000.000. Villanegyedben adómentes leg modernebb komforttal, 380 öl telken, közel a törvényszékhez, nagy uccal fronton, alapincézett 5 szobás, sok sze-mélyezethelyiséggel, garage-val, 3 bejár-tal, kedvező fizetési feltételekkel, át-vehető bankteherrel, terraszokkal, víz-vezeték, shone, 800.000. Főtérre vezető főútvonalon villaszerű modern összkom fortos családi ház, pince, garage, 320 öl park, központi fűtés, 5 szobás, 650.000. Bulev. Carol mellett 5 szobás masszív magánház, hall, esslingeni rollók, cse-répkályhák, parkett, szárnyas ajtók, magasföldszintes, szárazkapu, 500.000. Píata A Iancu táján 4 szobás, elő, für-dőszobával, mosókonyhakkal, 150.000, átvehető bankteherrel, 250.000. Ingatlan-ok 50.000 leitől. 5610

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

PÉNTEK, NOVEMBER 20.

București. 6:30: Ritmikus torna, rádió-hírek, reggeli gramofonhangverseny, háztartási és gyógyászati tanácsok, 13:00: Időjelzés, kulturális hírek, sport vízállás. 13:15: Déli hangverseny. 14:10: Időjelzés, időjárás, tőzsde, hí-rek, 14:30: Gramofonlemez. 15: Utolsó hírek, tőzsde. 18:00: Vegyes és román zene énekszámmal. 19:00: Időjelzés, időjárás, aktualitások. 19:10: A hangverseny folytatása. 20:00: Ni-colae Iorga előadása. 20:20: Részle-tek Wagner-operákból. 20:55: Felol-vasás. Közben: hírek, 23:10: A Mo-joit zenekar. 23:45: Hírek a külföldre iranciaul és németül.

Budapest I. 7:45: Torna. Utána: Hang-lemek. 8:20: Étrend. 11: Hírek 11.20 Időszertü szemle. (Felolvasás.) 13: Déli harangszó. 13:05: Balalaika-zene-ka. Közben kb. 13:30: Hírek, 14:20: Pontos időjelzés. 14:30: Verdi hang-lemek. 15:40: Hírek, étrend. 17:15: A rádió diákfőelőadása. 17:45: Pontos időjelzés, hírek, 19: Cigányzenekar. 19: Sportközlemények. 19:10: Goya, a nagy spanyol festő. 19:40: Zenés részletek a „Magnolia” c. filmről. 20:50: Az 1. honvédszolgálogazred zene-kara. 21:30: Hírek. 21:50: Gitár-est 23: Időjárásjelentés. 23:05: A rádió szalonzenekara. 24: Hírek angol nyel-ven. 0:05: Közvetítés a Vadászkiürt-szállóból. 1:05: Hírek.

Budapest II. 19:45—20:15: Gyorsirótan-folyam. 20:20—20:45: Katonazene. 20:50—21:15: Laborfalvy Róza. 21:20 —22:25: Hanglemez. 22:30—22:50: Hírek.

Bécs. 8:25—9: Könyvi lemezek. 13: Rádiózenekar. 15: Lalo: Spanyol szimfonia. 21:45: Szimfonikusok Bo-nucci csellóművésszel. 0:45—2: Sil-ving négyes. bécsi zene.

Belgrád. 13: Rádiózenekar. 18:20: Rá-diózenekar. 19: Népdalok. 19:30: Le-mezek. 21: Opera a Nemzeti Színház ból. Közben 23: Hírek.

Kassa. 13:20: Lemezek. 18:40: Magyar műsor. Utána Girsik énekesnő diva-tos magyar táncdalokat énekel.

Königsberg. 7:30: Damski rendőzene-ka. 16:40: Délutáni zene. 20: A Hit-ler ifjúság ut indulói és dalai. 21:10: Hangjáték. 22: Apró zeneművek.

Milano. 17: A Szent Cecilia akadémia kis énekkara. 20: Hírek idegen nyel-veken. 23: Mozart: G-dur vonósné-gyes. Perosi. Adagia. Mendelssohn: Esz-dur vonósnégyes. 0:15—0:55: Táncczene.

SZOMBAT, NOVEMBER 21.

București. 6:30: Ritmikus torna, rádió-hírek, reggeli hangverseny gramofonlemezeken, háztartási és gyógyá-szati tanácsok. 13:00: Időjárás, kultu-rális hírek, sport, vízállás. 13:15: Déli hangverseny. 14:10: Időjelzés, tőzsde, hírek. 14:15: Gramofonleme-zek. 15:00: Utolsó hírek. 17:00: Ora-strajerilor. 18:00: Felolvasás. 18:15: A rendőzenekar fuvós hangverse-nye. 19:00: Időjelzés, időjárás. 19:10: Szórakoztató zene. 20:10: Radu Ro-sette előadása. 20:30: Al. Bojenescu énekszámai. 20:50: Műszaki előadás. 21:00: A rádió üzenetel. 21:15: A rá-dió jazz zenekara Dorel Livianu ének számaival. 22:30: Hírek, sport, 22:45: Étermi zene. 23:45: Hírek a külföld-re. 23:55: Hírek.

Budapest I. 7:45: Torna. Utána: Hang-lemek. 8:20: Étrend. 11: Hírek. 11:20: Bartók József cbeszéléseiből. (Felolvasás.) 11:45: Mit nézzünk meg? (Felolvasás.) 13: Déli harang-szó. 13:05: A rádió szalonzenekara. Közben kb. 13:30: Hírek. 14:20: Pon-tos időjelzés. 14:30: Egyetemi ének-karok. 15:40: Hírek, étrend. 17:15: Harsányi Gizi mesél. 17:45: Pontos időjelzés, hírek. 18: Rékal Miklós hárfázik. 18:25: Mit üzen a rádió? 19: Aune Antti finn énekesnő énekel. 19:35: A légmentes Magyarország-on. 20: Magyar nóták. 20:45: Kis színpad. „Székely tréfák.” 21:30: Hangverseny Zenekar. 23: Hírek. 23:20: Jazzzenekar. 24: Hanglemez. 1:05: Hírek.

Budapest II. 19—19:25: Mezőgazdasági félóra. 19:35—19:55: Veress Lajos és cigányzenekara. 20:10—20:40: Hang-lemek. 20:45—21:25: Antal István zongorázik. 21:30—21:50: Hírek.

Legújabb jelentéseink:

Független mongol államot kiáltott ki egy kínai herceg

PEKINGBŐL jelentik: Kínai jelentés szerint TEH herceg hivatalosan kikiáltotta a független mongol államot. A herceg kijelentette, hogy elfoglalja Sz-Ju-An kínai tartomány keleti öt területét, amely régen Mongóliához tartozott.

Vihar az angol alsóházban a spanyolországi események körül

Eden külügyminisztert a kérdések pergőtüzébe fogták az ellenzéki képviselők

Londonból jelentik: Az angol alsóház mai ülésén Attlee őrnagy, a munkáspárti ellenzék vezére arra kérte Eden külügyminisztert, hogy tájékoztassa a parlamentet a spanyol helyzetről.

Eden: Madridban heves harcok folynak, amelyek, sajnos, sok polgár életét követelték áldozatul. Németország és Olaszország elismerték Franco tábornok kormányát és elhatározták, hogy visszahívják a spanyol kormány mellett eddig működött követeket. Anglia magatartása változatlan.

Attlee: Ez annyit jelent, hogy Anglia nem ismeri el Franco tábornok kormányát?

Eden: Más dolgot a hadviselőket elismerni, vagy pedig egyik vagy másik felet spanyol-kormányának elismerni.

Alexander képviselő: Mit tesz az angol kormány a burgosi kormány által tervezett osztrózárral kapcsolatban?

Eden: Mindkét fél ellen ugyanazon évek alapján jár el.

Wedgewood képviselő: Vajjon a Barcelonába árut szállító angol hajókat továbbra is védelemben részesítjük..?

Eden: Jogos érdekek megvédésére továbbra is ama szabályokat alkalmazzuk, mint amelyek eddig érvényben voltak.

Smith: Megdönti-e a német és az olasz kormány lépése a semlegességi bizottságot?

Eden: Semmi okunk sincs arra, hogy ezt higyük.

Gallacher (az angol alsóház egyetlen kommunista képviselője): Vajjon Németország és Olaszország lépése nem a benemavatózás elv megszegését jelenti? Az angol kormány most is a téflenség álláspontjára akar helyezkedni?

Eden: Az említett lépések nem jelentik a semlegesség megszegését. Lehetséges az, hogy a fegyverszállítási tilalmat továbbra is fenntartsák és egyik vagy másik kormányt ismerjék el. Ami a semlegesség megszegését illeti, határozottan állítom, hogy más kormányokat több vád érhet, mint Németországot vagy Olaszországot.

Erre a kijelentésre vihar tört ki. A kormánypárt hosszasan tapsolt, míg az ellenzék tiltakozott.

Gallacher: Kérdezem a speakert, hogy ilyen gyanúsítások... (Itt a képviselő szava elfulladt az újból kitörő viharban).

Speaker: Gyanúsításokat nem hallottam. A külügyminiszternek épp úgy jogában áll megmondani véleményét, mint bármely más képviselőnek.

Maxton képviselő: Honnan szerezte a külügyminiszter az értesüléseit?

Eden: A semlegességi bizottság adataiból. A kormány egyébként arra törekszik, hogy érvényt szerezzen a semlegességi egyezménynek.

Itt írjuk meg, hogy a francia külügy- és a tengerészetügyi miniszter ma megtárgyalták azokat az intézkedéseket, amelyeket a francia kormánynak foganatosítani kell a burgosi kormánynak ama határozata következtében, amellyel elrendelte Barcelona kikötőjének zár alá helyezését. Egyelőre elhatározták, hogy a „Duple” nevű cirkálóhajó és az „Albatros” nevű torpedóromboló, amelyek a barcelonai kikötő környékén tartózkodnak, továbbra is maradjanak jelenlegi helyükön. A francia kormány értesülése szerint egyetlen francia hajó sem tartózkodik pillanatnyilag a barcelonai kikötőben.

Németország és Olaszország után a délamerikai államok is elismerik Franco tábornok kormányát

Az olasz és a német kormányok hivatalos közleményei
Bombazápor zuhant ismét Madridra

Berlinből jelentik: Német félhivatalos részről a következő közlést adták ki:

„Miótan Franco tábornok kormánya a spanyol terület legnagyobb részét birtokba vette és miután az elmúlt hetek eseményei világosan megmutatták, hogy Spanyolország többi részében már nem lehet szó felelős kormányhatalom gyakorlásáról, a német kormány elhatározta, hogy Franco tábornok kormányát elismeri és a diplomáciai érintkezést felveszi vele. Az új német ügyvivő rövid időn belül elutazik a Franco-kormány székhelyére. Egyidejűleg az alicantei német ügyvivőt visszahívták. A volt spanyol kormány ügyvivője már saját jószántából régebben elhagyta a német fővárost.”

Ezzel egyidőben Rómában a következő jelentést tették közzé:

„Az olasz kormány arra való tekintettel, hogy a spanyol nemzeti csapatok Spanyolország legnagyobb részét birtokukban tartják és tekintettel arra, hogy napról-napra jobban beigazolódnak, hogy Spanyolország többi részeiben semmiféle kormány-

hatalom nem érvényesül, elhatározta Franco tábornok kormányának elismerését. Az olasz kormány haladéktalanul ügyvivőt küld ki a diplomáciai kapcsolatok felvételére. Az olasz kormány egyidejűleg visszahívta a régi madridi kormány mellett működő megbízottját.”

A francia közvélemény rendkívüli jelentőséget tulajdonít annak, hogy Németország és Olaszország elismerte Franco nemzeti kormányát. Politikai körök véleménye szerint ez a döntés Franco tábornok helyzetét lényegesen megszilárdítja és tekintélyét még ellenfelei között is megnöveli. Ha Spanyolország egészen Franco uralma alá kerül és ha a nemzeti kormánynak sikerül elnyerni a spanyol nemzet jóváhagyását is uralmához — írja az Echo de Paris —, akkor kétségtelen, hogy Franciaországnak a nemzeti kormány irányában tanúsított jelenlegi magatartása káros helyzetet teremthet a francia népre.

Az angol lapok azt írják, hogy a német és olasz példát rövidesen néhány délamerikai állam is kö-

veti. Franco tábornok legközelebb elküldi követét Rómába.

A valenciai rádióállomás közölte, hogy a Caballero-kormány tiltakozást jelentett be a Népszövetségnek Franco kormányának Németország és Olaszország részéről történt elismerése miatt.

Egyébként a nemzetiek repülőgépei tegnap eljelen olyan nagymennyiségű bombát zúdítottak a spanyol főváros belső területére, hogy azok valószínűleg sorozatos és nagyarányú robbanásokat idéztek elő. Az okozott kár kiszámíthatatlan. A nemzeti csapatok elfoglalták a Model-fogházat és a belváros valamennyi uccájának bejáratát uralták. A Manzanares irányából megindított támadás fokozatosan halad előre.

A tegnap délelőtti bombázásban 30 nemzetiek repülőgép vett részt. Hír szerint a kormánycsapatok vesztesége meghaladja a 3000 főt és a halottak között 700 idegen nemzetiségű van.

Az északi nemzeti csapatok erősítéseket vontak össze Sant Ander és Bilbao között és arra számítanak, hogy itt erős ütközet fog a napokban lefolyni.

Az esti órákban a német és olasz lépés által előállított helyzetet vitatták meg. A helyzet rendkívül nyugtalanító, Németország és Olaszország előreláthatólag határozottan állást foglal az ellen, hogy a Katalán szovjetkötársaságot kikiáltásuk és azt az orosz szovjethez csatolják.

Párisban arra törekednek, hogy Franco tábornokot biztonsági zona felállítására bírják. A Franco elismeréséről egyelőre sem a francia, sem pedig az angol kormány nem hoz döntést.

Az esti berlini lapok élénken foglalkoznak a Franco-kormány elismerésével. A lapok szerint a vörös vezetőség jogtalanul használja a „kormány” címet, mert nem rendelkezik a kormány legenyesebb tényezőjével, a tekintéllyel. Ha Spanyolországban egyáltalán hatalmi tényezőről lehet beszélni, akkor ezek a szovjet kiküldöttek, akik Rosenberggel az élen terrorcselekményekre biztatnak és a lakosságot reménytelen védekezésbe hajszolják. Komoly veszély fenyeget, hogy Barcelonában kikiáltják a Szovjetszövetséghez tartozó szovjetkötársaságot.

Illetékes körök hangsúlyozzák, hogy a Franco-kormány Olaszország által történt elismerése nem fogja zavarni a kialakulóban levő angol-olasz jóviszonyt. A baloldali körök előreláthatólag felháboróssal fogadják a Franco-kormány elismerését, de ezek között is előreláthatólag urrá lesz a józan megfontolás.

A Havas-iroda jelentése szerint a spanyol fővárost ma délelőtt 9 órakor ismét bombázták a nemzetiek repülői. Madrid felett hárommotoros bombavető jelent meg és huzamosabb időn keresztül folytatta pusztító munkáját. Az elmúlt éjszakai bombázás során számos épület elpusztult és bomba esett a San Sebastian-templomra is. A léghárító-útegek egy teljes órán keresztül hiába működtek, mert a sötétség miatt képtelenek voltak eredményt elérni. Ezzel szemben a ma délelőtti légitámadás alkalmával nem történtek komolyabb események. Ez különösen annak volt tulajdonítható, hogy a kormány repülői nyomban a nemzetiek megjelenése után ellenakcióba léptek és végül is sikerült a támadó gépeket megfutamtítaniok. Ugy az éjszakai, mint a mai légitámadásnak összesen 100 áldozata van.

A Madrid védelmét irányító bizottság ma déli 12 órakor a következő jelentést adta ki:

A tegnapi nap folyamán különösen az egyetemi városnegyedben voltak elkeseredett harcok, ahol a nemzeti csapatoknak némileg sikerült befészkelni magukat. Még tegnap délután a kormánycsapatok egyes fontosabb épületeket visszafoglaltak, míg mai támadásainak eredményeként a nemzetieket kiszorították állásaikból és különösen a Carabachel kerületben értek el jelentős sikereket. A Valesquez-palotában történt károk felbecsülhetetlenek.

Az „Aradi Közlöny” Bucurestiben a következő újságkioszkokban kapható:

„Hotel Tanescu”-val szemben (Str. Regalan.)

Calea Victoriei, Picadilly-kávéházzal szemben.

Calea Victoriei és Bulevardul Academiei mindkét sarkán.

„Athene Palace” szállodával szemben levő sarkok között.

Grand Hotel”-tel szemben, a főposta sarkán.